

Amintirea Unirii

Au trecut 110 ani de la Unire. De 110 ani în ziua de 24 Ianuarie la auzul celebrei **Hore** de Flechtenschmacher-Alecsandri, inimile românilor vibrează ca în ziua în care mulțimea bucureștenilor din Dealul Mitropoliei a primit vestea „îndoitei alegeri” a lui Alexandru Ioan Cuza ca domn al țării. Se pecetluia întiul act istoric (Decembrie 1918 a fost al doilea) consfințind spre știrea tuturor națiunilor lumii, Unirea definitivă, în hotarele unei singure țări a tuturor românilor.

Vorbind de Unire ne place să evocăm figura lui Mihai Viteazul care a realizat cu spada, într-un gest grandios, alipirea de trupul Valahiei, a Transilvaniei și a Moldovei. Repede reînsingurate, hotarele țării lui Mihai au cunoscut din nou dezbinarea și a trebuit să treacă cinci jumătăți de secol pentru ca românii să poată să refacă visul, („pohta ce-au pohtit”) viteazului.

Pină să se ajungă la investitura simultană a colonelului Cuza pe tronurile ocupate cîndva de Mihai și Ștefan, marii bărbați ai popoului au traversat drumuri pline de primejdii, înfruntînd cu noblețe teroarea și conservatorismul, izbutind o fertilă conectare de interese a intelectualității cu masele de țărani și meșteșugari. Clătinarea privilegiilor boierimii, după Convenția de la Paris 1858 a fost însoțită în țările române de o fierbinte propagare a ideilor unioniste care avea să culmineze în zilele ninse fastuos ale lui Ianuarie 1859 cu împlinirea năzuinței celei mai vechi a locuitorilor din teritoriile stăpînite cîndva de către daci.

Spre lauda literelor românești și a slujitorilor lor, trebuie reafirmată ideea că în perioada pregătirii Unirii, ca și în cea de consolidare a ei, istoria României e confundabilă cu istoria literaturii. Alecsandri, Kogălniceanu, Negri, Bolintineanu, iată numai cîteva nume ilustre cuprinse deopotrivă în ambele istorii.

Recenta sărbătorire a semi-centenarului Unirii Transilvaniei cu țările române ne-a permis să-l rememorăm și pe Ianuarie 1859 și să ne mărturisim bucuria de a trăi și de a munci într-o țară socialistă cu destoinicie condusă de către Partidul Comunist Român.

Sîntem angrenați în largi procese de prefacere economică, de așezarea pe baze temeinice a instituțiilor democratice și nutrim un respect profund pentru tot ceea ce realizează, pe aceleași planuri, prietenii noștri din țări socialiste prietene. Există o mereu mai profundă consultare a oamenilor muncii în toate problemele vieții sociale și există premisele înlăturării integrale ale acelor programe care sînt menite să ridice nivelul de trai al popoului. Alegerile de deputați ce se pregătesc în prezent în toate județele țării au în vedere o reprezentare fidelă a intereselor tuturor. Fire de aur ne leagă, prin timp de aspirațiile eroilor unioniști din 1859 și „ștergem colbul de pe cronică bătrîne” regăsindu-ne în patriotismul cuvintelor lor avînd convingerea că ultimul sfert de veac a fost marea, reala consolidare a Unirii. Sînt anii noștri, anii bărbăției noastre și venerația dragilor umbre îmbracă pentru noi aspectul unei pasionante lupte întru afirmarea noului și corectarea din mers, a erorilor.

Ne mărturisim, ca scriitori, ca oameni de cultură care scriem în limba lui Alecsandri și Eminescu, întregul atașament față de politica partidului (implicit pentru politica sa culturală), întreaga admirație pentru modul în care impune lumii telurile stăruitoare sale munci, ideile sale de înfrățire a popoarelor lumii.

Fiecare din zilele pe care le trăim ni se pare a fi o zi solemnă, de unic răsunset în calendar. Așa gîndea în zilele precedînd Unirii și marele cărturar și om politic care a fost Mihail Kogălniceanu: „Inima popoului nu înșeală niciodată. Să ascultăm, fraților, inima popoului nostru; să ascultăm glasul și interesul nației noastre care ne strigă neîncetat: Unire și Unire. Să gîndim că astăzi este ziua cea mai mare din veacul nostru, că astăzi nu numai că scriem, dar facem istoria țării noastre.”

Sînt cuvinte pe care ni le însușim, care au în inimile noastre un răsunset la fel de cald.

LUCEAFĂRUL

110 ANI DE LA UNIREA PRINCIPATELOR

MIHAIL KOGĂLNICEANU — student

Sus — dreapta și stînga: fețele Medaliei Unirea Română, lucrată de sculptorul E. Farochon, bătută în amintirea votului de la 24 ianuarie 1859

Cîntec amplu

În ianuarie, cînd se rup și cad abrupt zăpezile, sărbătorim, un neam întreg, înălțarea acelor mari bărbați ai Moldovei și Munteniei care au săvîrșit Unirea. Actul acesta, fundamental în istoria României, deschizîndu-se în arc bogat spre secole de mărire, aprinde în ființa noastră, după o sută zece ani, o bucurie mereu nouă. El e înscrisul făcut cu singele tuturorora, atînat pe toate viețile de om de pe acest pămînt numai al nostru. De la începuturile sale de dreptate și de luptă, duse pe două mii de ani, cu credință „gîndul unirii într-o singură patrie a strălucit ca o stea în inima popoului român. Au trebuit să se nască din spadă, lacrimă și suferinți, și mai cu seamă din durere, acei bărbați superbi, pe care-i vom cînta mereu, ca să împlinească umbrelul viteazului Mihai, ridicat din baladele Olteniei ca să-și azvîrle capul în Ardeal, într-una din cele mai cumplite nopți ale crimei, să semene și în acel pămînt al nostru neliniștea, nesomnul și speranța. Cărturari cunoscuți în dragostea de țară, și pâlmași care-l slujiseră, în neam adînc, pe Ștefan-Voievod și pe Tepeș și pe Tudor și pe toți neînfricații domni ai mulțimilor s-au ridicat, într-o pornire ce nu mai putea fi înfrîntă ca să-l aleagă domnitor peste principatele surori pe Alexandru Ioan Cuza. Și ziua de 24 Ianuarie, împletită cu flacără, a devenit simbol și coroană. Iar numele și curajul acelor bărbați vor fi pe cerul nostru în veșnicie. Și printre ei „acel rege-al poeziei”, cîntărețul revoluției pașoptiste, al Unirii și al războiului de independență, descoperitorul, poate, al celei mai adînci pagini de frumusețe și tragism, al Mioriței. De o sută zece ani, și pină cînd va dura ființa acestui popor, versurile bardului de la Mircești: **Hai să dăm mină cu mină / Cei cu inima română...** vor răsuna puternic și neînfricat între munții și cîmpurile României și de fiecare dată sufletele noastre vor urca spre înălțimile către care ne dau dreptul să urmărim luptele bătrînilor noștri, și noi toți ne vom contopi cu marelor umbrel în istorie și vom fi mereu și cu cei de după noi, pentru că pe toți ne leagă, pe cei trecuți și pe cei sortiți trecerii, iubirea, și dulce și amară, de pămîntul în care ne-am născut.

În ceasul sfînt al amintirii, cînd plecăm genunchiul, în fața umbrelor lui Cuza și Kogălniceanu, simt prăbușindu-se în mine lumina magului Alecsandri, ctitor de patrie și carte, revoluționar și rătăcitor prin stele.

...Și-ntre noi să nu mai fie
Decît flori și armonie...

Cîntecul curge pe sub toate geamurile, prin toate inimile. Născuț într-un ianuarie al dreptății, ca să facă să dispară hotarul tras de apa Milcovului, el s-a schimbat în fluviu și curge cu Dunărea, nemuritor, hrănit cu flacăra pură a zăpezilor. Sub fiecare vers, osemintele noastre; fiecare literă, înlănțuită în singe, cu bucurii și cu izbîndă.

Fănuș NEAGU

ÎN ACEST NUMĂR

Tabloul cărților anului 1968

POEME

de Leonid Dimov, Ioana Bantaș, Constanța Buzea

Cronică fantezistă de Marin Sorescu

CRONICA LITERARA

domițian cesereanu PERMANENȚE ALE CRITICII

Binevenită această carte, închinată problemelor criticii actuale, pentru că de parte de a se interesa de chestiuni îndepărtate, vorbește despre stări de lucruri față de care nu putem rămâne indiferenți. **Permanențe ale criticii** de Domițian Cesereanu încearcă să opereze câteva delimitări în critica literară de astăzi, să desprindă una sau mai multe direcții, cu alte cuvinte încearcă să construiască. Criticul nu e un simplu înregistrator de fapte literare, ci un coordonator al lor, un căutător de sens.

Astfel de cărți sînt de mare utilitate în mișcarea de idei a zilei și **Permanențe ale criticii** are calitatea de a fi o carte oportună și utilă contextului literar. Mai întâi pentru că autorul ei a sesizat nevoia de clarificare a peisajului critic și a acționat cu destulă fermitate pe direcțiile lui firești de dezvoltare. Disocierile sale au în vedere acest lucru. Apoi, pentru că s-a angajat într-un domeniu delicat, critica critică, de care majoritatea criticilor se apropie cu înfinită precauție. Un compendiu al literaturii române de azi refuză chiar să ia în considerare critica, deși aceasta era în țesătura cărții indispensabilă, ilustrare grațioasă și chiar necesitățile apariției acestui compendiu. Or, cunoașterea evoluției criticii literare este cu atât mai imperativă cu cât ea reprezintă evoluția conștiinței literare.

O anumită critică a promovat cărțile anilor '50, o alta cărțile anilor '60, în fiecare caz cu alte instrumente și altă atitudine față de opera literară. Consecințele primului fel de a face critica, ca și ale celui al doilea se cunosc în linii mari, dar ele sînt fapte de istorie literară, privesc evoluția ideologiei literare și se cer comentate. Acest aspect îl atinge Domițian Cesereanu în **Permanențe ale criticii**. Nu ne aflăm în fața unei istorii literare, nici a unui dicționar de autori, ci a unei încercări de sinteză care nu evită câteva puncte nevralgice. **Pro domo** e studiul care ne va da datele orientării autorului. El încearcă să depășească viziunea statică după care istoria literară s-ar prezenta înghețată, împărțită în distincte domenii, negative sau pozitive.

Punctele de reper sînt Titu Maiorescu și C. Dobrogeanu-Gherea după care urmează Mihail Dragomirescu, Nicolae Iorga, Ovid Densusianu, G. Ibrăileanu E. Lovinescu, G. Călinescu etc. Teza principală e aceea a existenței inițiale a doi factori: critica estetică și cea sociologică, avind ca reprezentanți pe Maiorescu și, respectiv, Gherea, factori care s-au topit în sinteză, intenționată sau chiar infaptuită de succesori. Tot capitolul e solid și judicios, arătînd o bună cunoaștere a criticilor pe care îi cuprinde și, ceea ce este de reținut, sînt recomandările filiative, cu care prilej sînt corectate fără a mai fi pomenite, diverse exagerări. E. Lovinescu e văzut de pildă nu ca fidel discipol gherist, cum s-a scris, ci ca o sinteză a celor doi precursori, cu evident accent maiorescian.

Spre deosebire de multe studii închinată lui Titu Maiorescu, cel al lui Domițian Cesereanu nu suferă de obsesia maiorescianismului reacționar. Analizată cu calm și atenție, critica lui Titu Maiorescu se descoperă ca mai puțin antagonică criticii științifice. De altfel se pleacă de la corectarea aventuroasei afirmații după

care Titu Maiorescu ar fi fost întemeietorul criticii estetizante, făcîndu-se disocieră între critica estetică și cea estetizantă. Invinuirea aruncată lui Maiorescu, de a fi alungat „politică” sau „tematică socială” din literatură este înlăturată prin stabilirea disocierii între estetică și estetism, între criteriul estetic și criteriul estetizant. Teoretic normele acestei critici estetice erau rigide, dar în practică, în analizele de autor, (exemplu Eminescu, Caragiale) Titu Maiorescu abordează opera dintr-un unghi critic nu tocmai străin celui frecventat mai tîrziu de Gherea. În **Permanențe ale criticii** se citează de altfel și opinia lui M. Dragomirescu după care cei doi erau mai puțin adversari decît ținea să arate, mai ales, Gherea. Lui Maiorescu nu i-a fost într-adevăr străin „curentul istoric în cercetarea literară” și autorul lui **Pro domo** o ilustrează elocvent, prin exemple culese din studiile despre Eminescu, Caragiale, Ion Popovici-Bănăneanu etc. De altfel, și critica aplicată la autori, merit de seamă al lui Gherea, începea a fi practică și de Maiorescu, în cârj articolele amintite.

Opoziția critică-estetică — critica-sociologică pe care o stabilește autorul cărții, operantă în planul studiului său, este însă și ea mai puțin adversară decît pare. Și unul și altul din cei doi critici încearcă să găsească mijlocul cel mai propice abordării și analizării operei literare, căutau criteriile sigure, cu deosebire că unul cobora pe teritoriile criticii din tărîmul filozofiei, iar celălalt urca aici din aria sociologiei, fiecare acționînd cu finalități programatice deosebite.

Cartea are o turnură polemică fermă, care trebuie în primul rînd evidențiată. Exagerările făcute în jurul lui Gherea sînt amendate sistematic și în cadrul tabloului general care cuprinde pe Maiorescu, Gherea, Dragomirescu, Lovinescu etc. Gherea era un contur mai aproape de contribuția sa reală la dezvoltarea criticii românești.

„Gherea ar fi voit să vadă în Eminescu „un fiu al revoltei”, precum era Shelley în *Prometheus unbound* sau Byron în *Cain*, fără să înțeleagă că marele poet consumă o dramă proprie, de o adîncă semnificație umană și artistică pe care o exprimă, între altele, însăși retorsunea morală în timp sau eliberarea prin fantezie. Unde vom găsi, apoi, în poezia de dragoste a poetului tipul „femeii-erou”? Ea este o altă întrebare extraestetică, preconizată de Gherea și întoarsă brusc împotriva idealului erotic eminescian, „tot așa de fantastic și de nenatural ca și iubita” (v. Eminescu, p. 153—217). Mai poate sta atunci în picioare concluzia, oarecum generală, a studiului asupra „înălțimii artistice” a poeziei lui Eminescu, dacă rămîn pe dinafară înseși elementele lor intrinseci, constitutive?”

Cu toate acestea, critica gheristă nu funcționează decît prin limitare și exces, în afara criteriului estetic.

Deși cele mai multe studii despre Gherea și Maiorescu pleacă de la principiile unei analize dialectice, în miscare, ele refuză de fapt, o astfel de analiză. Fenomenul Maiorescu nu e simulant cu fenomenul Gherea, între ele existînd un raport de succesiune și determinare care pleacă de la primul spre al doilea într-o desfășurare

firească. Decupîndu-l din context, izolîndu-l static, comparîndu-l în paralele mereu făcute, reformulăm o stare de fapt. Studiul mergea pînă acolo încît priveau pe cei doi în raporturi antagonice. Este fals și din punctul de vedere al istoriei culturale neadevărat. **Pro domo** sare intenționat să sugereze un flux istoric, o mișcare evolutivă, de preluare și sinteză de la o echipă de critici la alta, pleacă, din păcate, și el, de la această opoziție statică Maiorescu — Gherea, care indică fals simultaneitatea în locul succesiunii.

Gherea este însă istoriceste urmașul lui Maiorescu iar în epocă Contemporanul a fost simit ca derivînd din **Convorbiri** prin programul său cultural interdictiv. Gherea n-a făcut altceva decît să dea o mare deschidere actului de critică literară instaurat în termeni fermi și puri de Maiorescu deschidînd în egală măsură avantajosă și dezavantajoasă literaturii. El nu aducea un corectiv cucerii maioresciene, fundamentată în continuitatea ei: prioritatea criticului estetic, ci o completare, altfel inevitabilă și anunțată de chiar Maiorescu în studiile sale. Decisiv în critica literară rămîne examenul estetic, sfera de care criticul poate avea neajuns să scuzeze în ape de mică adîncime.

Pro domo este consecvent în a trasa o linie despărțitoare între o critică „completă”, la a cărei temelie stă criteriul estetic, (suport pentru cercetările de alt tip, psihologie sociologică etc.) și exagerările acelei critici care acționează asupra literaturii, neglijînd tocmai acest criteriu. Gherea a lăsat o poartă deschisă pentru scaparea din urmă, pe care el n-a uzurpat să între. Violenta lor recrudescență e analizată de D. Cesereanu în **Critica și sociologismul mecanic** unde „apăs” încrimînată este cartea lui Ion Vițner **Critica critică**. Departate de a fi ipuzită, o astfel de analiză este extrem de instructivă. Brutațitatea unor fraze și disprețul cu care sînt tratați marii critici români, în numele unei așa zise critici „științifice”, pe care Vițner o declara ca inspirată de marxism, ducea la stergerea din istoria criticii literare românești a chiar conținutului ei pozitiv: tendința spre o critică științifică.

Pentru a arăta că nu e deloc zadarnică o astfel de retrospectivă, vom cita un pasaj în care D. Cesereanu comentează grosolană falsificarea a operei critice călinesceni: „G. Călinescu, tîrît, de asemenea, prin „păpărușul metafizic” sau prin „măștiunile pline de miasme” ale nu se știe bine cărei filozofii idealiste, este sfătuit, în numele unei prietenii concedente, să se întoarsă, cit mai e timp, de pe drumul pierzării. Partea referitoare la G. Călinescu ne semnalează, printre altele, incapacitatea criticii sociologizante de a gîndi și promova criteriul estetic.”

Mai întîi să observăm că ea își restrînge comentariile la aspectele ideologice sau de „fond” ale operei literare. Apoi, printr-o idiosincrazie terminologică confundă criteriul estetic, acest instrument de valorificare și interpretare, cu estetismul, ferindu-se, la un moment dat, de amîndouă. Pierzînd din vedere diferența specifică a literaturii (esteticii), sub a cărei determinare valorică se află înseși interfețele temporale și istorice ale operei, anulează în critica lui Maiorescu un concept al artei cu totul necesar. În schimb, căutînd în opera literară numai sensurile

ideologice, ca și cum acestea s-ar putea realiza esteticeste prin ele înseși proclamă prin Gherea pe singurul ei precursor, sus-prasolîndu-i sau deformîndu-i meritele. Gherea, e adevărat, practică o critică sociologică, dar să fim bine înțeleși, nu în afara esteticii. Altfel, nici nu era cu putință ca el să fie tras în sfera conceptului artei domeniul vast al sociologiei, cum o dovedesc studiile sale analitice, unele de o remarcabilă profunzime. Detronîndu-l pe Maiorescu și introndu-l cu drepturi absolute pe Gherea (inițiativa reală ale acestuia rămîndu-ne rețezate), balanța criticii înregistrează un deficit nu mai puțin păgubitor decît atunci cînd, temporar, înclinase de partea autonomismului estetic.”

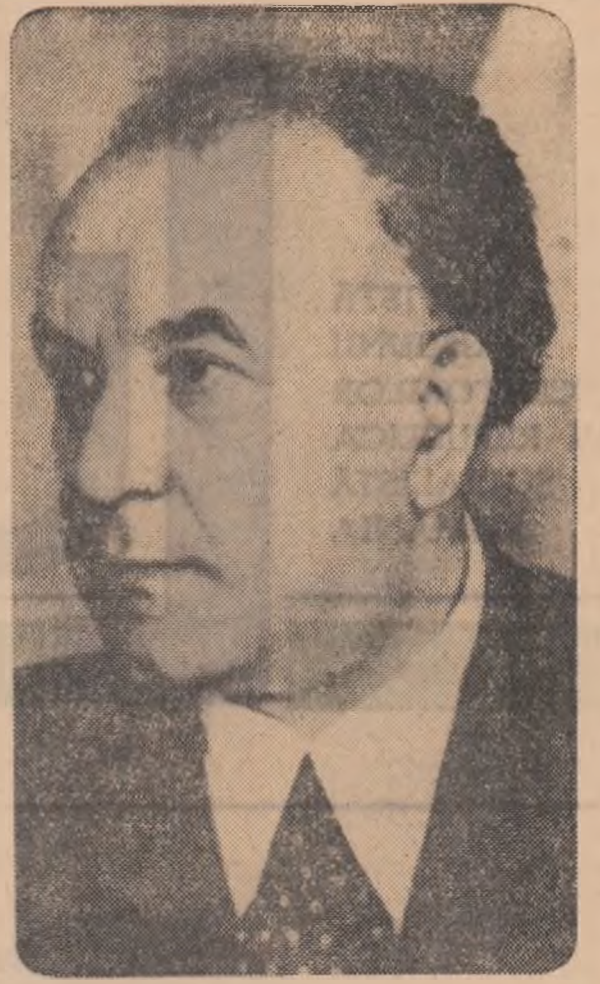
O discuție despre realism converge și ea aceleiași scop, ai evidențierii necesității de a nu prefera înaintea valorii literare formula literară. Realismul nu e o valoare în sine, ci abia o posibilitate a ei. **Permanențe ale criticii estetice** este reluarea aceleiași chestiuni, de data asta privind raporturile dintre ideologie și artă, și mai ales evitarea confuziei dintre ele, prin substituarea literaturii cu ideologia.

D. Cesereanu atinge mai toate problemele care au agitat critica literară în ultimii ani. Inevitabilă era și aceea a creației în critică, cu alt mai de neoculit, cu cit. admițînd principiul estetic ca prim principiu promotor de valori, este deschișă calea celor ce tind spre critica creatoare. Examenul estetic fiind cel decisiv, este critică adevărată numai cel ce poate susține o astfel de probă. Ori asta nu se poate face decît pe calea criticii creatoare, spun adepții ei. D. Cesereanu adoptă o înțelegere mai elastică a criticii creatoare. El vede în critica creatoare mai întîi posibilitatea de a construi în sens larg, ceea ce nu e în afara tezelor vehiculate de partizanii acestei critici. Întrebarea lui sună astfel: „De nu-l vom egala sau întrece pe G. Călinescu, vom fi oare niște refuzați ai dreptului de a încerca să facem critică și altminteri decît el?” D. Cesereanu nu ține prin scrisul său de critica creatoare. Pagina sa de critică are stilul ideologic și criticul nu scrie „frumos”. Nici nu urmărește asta. Ceea ce este demn de înțere în cartea sa e felul în care încearcă să croiască drum unor ferme adevăruri.

Aplicatie primă de domeniu teoretic, zonă puțin cultivată și încurajată la noi, din care cauză se află în situația de a se mișca uneori anarmonic. Carențele acestui sector sînt generale și cei ce-l au în vedere se izbesc de limbajul impersonal, semifofoșos înslăpînit aici, limbaj complet nepotrivit domeniului teoriei literare și esteticii, dar a cărui depășire se anunță încă grea. Precizînd predeleția lui D. Cesereanu pentru că de obicei se confundă domeniile și unui critic care nu se ilustrează egal și în domeniul teoretic și cel aplicat și se pot nega virtuțile. Se știe însă că un teoretician bun poate fi un critic literar neinspirat după cum nu lipsesc și situațiile inverse. Opoziția lui D. Cesereanu față de felul restrictiv în care e înțeleasă critica creatoare este de înțelese. Termenul de critică se aplică, din nefericire, în mod curent unor domenii ce nu coincid, și din acest echivoc se pot naște altele. Mihail Dragomirescu era un critic fără intuiția valorilor ceea ce nu l-a împiedicat să fie un cunoscut creator de sistem.

Oportunitatea și bunul simț critic al acestei cărți sînt salutare. **Permanențe ale criticii** reprezintă o situație pe pozițiile unei sănătoase tradiții literare într-un moment în care e bine să ne amintim de exemplu unor mari precursori, care știau să ceară literaturii numai ceea ce era al său și s-o ferească de imixțiuni împovărătoare.

M. UNGHEANU

POETUL

A le strînge la un loc, paginile scrise într-o carieră de mai mult de șase decenii, de către Victor Eftimiu e o întreprindere practic imposibilă, autorul însuși, deși înzestrat cu o memorie prodigioasă, „monstruoasă” aproape, nerecunoscîndu-și textele risipite, deseori sub pseudonim, în publicații ori cărți. Istoria literaturii va trebui să tocmască un scafandru care să cerceteze fantasta lume subacvatică în care coralii și scoicile sînt de plumb și poartă bizare nume (aldine, verzale, Memphis etc.) restituindu-ne valori, sporindu-ne informația. **Genurile literare** s-au dovedit prea puține pentru Victor Eftimiu: poet, dramaturg, nuvelist, romancier, eseist, memorialist, traducător, textier, epigramist, autor de literatură polițistă, de scenarii radiofonice, (între altele, e decanul și al cineaștilor români) de reviste muzicale, cu strălucitoare vervă, artiștilor.

Victor Eftimiu, împlineste 80 de ani de viață și ceea ce mă face să-i ignor pe cei 47 de ani care ne despart și să-i scriu cu colegială căldură nu e doar frăția de breasle, ci tinerețea totală a scriitorului, netulburatul său farmec, cavalerialismul său. Da, Eftimiu e un hidalgo superb, evoluînd în lumea noastră amenințată de rigori tehnocrate cu un ceremonial diurn cu parfum de ev-mediu. El ilustrează tipul Poetului-Monarh, ofi-cinînd solemn într-o țară care e Poezia și dăruit cu drept de viață și moarte asupra supușilor săi, cuvintele. Eftimiu nu scrie ci lansează edicte. Patetic, își „tipărește” vocea, nu cărțile. O nouă carte, pentru Eftimiu e o nouă corabie pornită spre arhipelagurile Mirodenilor, cu prora udată de sampania inaugurată și alt, scriitorul, odată plecat de pe fărîm nu mai caută vasul pînă atunci atît de drag. El nu s-a întors niciodată la vechile scrieri încercînd să le explice ori să le opere. *Le-a pomenit, accidental dar a avut sistemul său original de a le „reface”: scriînd altele noi, zeci de cărți noi. Cînd l-am interviueat, în urmă cu cîteva ani mi-a mărturisit că are gata de tipar vreo 20 de volume! Cu bonomie mi-a spus că e campion mondial al sonetiștilor. Scriese cu mult peste o mie (fără a repeta perechile de rime!).*

Era firesc, e firesc să constați că o asemenea operă e, fatal, inegală dar a o contesta în bloc cum s-a încercat cîndva, cu triste rezultate, e o enormitate. Pentru cine are buna credință a Lectorului, parcursul atenat a scrierilor lui Eftimiu înghîțit înțîmțirea, pe largi spații cu artă autentică, durabilă. Desigur, nu e lesne să-l citești. Cu gîndul la Petronius, cred că o lecție din Eftimiu e un ospăț al lui Trimachion în care filele de carte sînt bucatele exotice.

Nu voi apleca naivitatea să citez titlurile care-mi plac. Ar fi inutil, cîntorul aflat în necunoaștere nu trebuie îndreptat spre Eftimiu ca spre un autor ci ca spre o instituție. Vreau să remarc numai un singur lucru. Contemporan cu tot ceea ce s-a scris mai bun în literatura post-eminesciană, Eftimiu a avut o existență fierbinte, punctată stîrșitor în explozii menite să-l înalțe ori, dimpotrivă, distrugătoare, scriitorul a fost cu ferovă lăudat și anulat, a prilejuit nașterea unei adevărate mitologii a personajului cărăia i-a locuit umbra, a avut dezamăgirea de a fi lașat de către prieteni ori de a trăi saharele Erorii dar s-a întins și a învins.

Victor Eftimiu este posesorul unei mari inimii, vibrînd pentru Frumos, plină de căldură și omenească înțelegere a meandrelor vieții. A știut să uite (el, terorizat de memorie) urtul, efemerul și a păstrat chiar din reacțiile denigratorilor săi, acel grîunte virtual al unei posibile înțelegeri. A fost apărător devotat al breslei condeierilor, energic luptător pentru dreptate socială, perpetuu animator al vieții literare.

Maestrul împlineste 80 de ani. Pe cînd era june, Caragiale pronostica mucalt („asta o să ajungă cineva” — citez aproximativ) și Eftimiu i-a împlinit zisa. Să-i trimitem cu prima caleașcă a zorilor cuvenita cunună de mărgărite...

Gheorghe TOMOZEI

Portal în Strada Colonalilor
Fotografia: GH. ȘERBAN

ILUSTRATII

ARHIVA ARGHEZI

Intre vers și desen există, desigur, niste legături mult mai gingașe și mai complexe decît creionul și condeiul, care dau cuvîntului contur și linii substanțiale. Apropierea și legătura se lasă căutată mai de grabă în imagine și în asemănările de sensibilitate dintre poet și artist.

Versurile lui Arghezi au furnizat suficiente subiecte de vizare, atît graficianului, cit și pictorului, prezent pe parcursul aparițiilor volumelor de versuri și proză, în variate și multiple forme de exprimare.

Imi opresc însă gîndul și intenția, pe trei momente inedite, care obligă la răsfoirea calendarului cu mai mulți ani înapoi: Drăguțescu, Mițura și Dobriam...

Există o comunicare de subtilă preocupare între aceste nume nu pentru că l-au ilustrat pe Arghezi, ci mai ales pentru că ele s-au regăsit și într-alte împrejurări de înaltă înaltă artistică.

Drăguțescu: în anul 1937 publică un volum formal album, în tiraj redus, intitulat simplu „Ilustrații”, dedicat unui număr de 14 poeți, dintre care cităm pe Ba-

siu, Barbu, Blaga, Cotrus, Goga, Minulescu, Pillat, Voiculescu... Cu o prefață de mare rafinament intelectual, semnată de Tudor Vianu, volumul deschide dialogul intim dintre poet și pictor. Citez finalul acestui dialog-prefață:

„Poetul: Crezi deci că tovarășia noastră e cu putință?”

„Pictorul: Prietenia poezilor mă poate inspira, dar nu-mi poate propune teme.”

„Poetul: Vrei să răspunzi totuși chemării mele?”

„Pictorul: Voi încerca să privesc cu ochiul poezilor și să evoc lumea apărută sub Soarele negru al melancoliei lor!”

Pentru Arghezi, tînarul artist de atunci a ales poezia Cîntec mut din „Flori de mucigai” și anume prima strofă alcătuită din șase versuri. E un desen de atmosferă caracteristică Florilor de mucigai, împlinînd, în tușe groase și delicată linie tremurată, elementele de antiteză dintre trupul rămas întemnițat și sufletul plecat în alaiul îngerilor și al iconei nevăzute. E o compoziție condensată, de mare ten-

siu dramatică, identificată pînă în miezul ideii cu poezia...

Există pe strada Brezoianu o sală de expoziție cu numele Prometeu (azi un magazin insignifiant care paralizază banal o bună și centrală sală de expoziție) unde în martie 1943 a fost organizată expoziția unui număr de opt artiști plastici, reprezentanți ai așa numitului „Grup Grafic” (Dimitrie-Nicolaid, Tania Baillayre, George Ceglocoff, Marcel Olinescu, V. Dobriam, Paul Constantinescu, Nic. Stefănescu-Serfi și... Mițura Arghezi). Era un grup de artiști care se rușeseră de oficialitatea culturală a timpului, cîntînd o eliberare de rigiditățile profesate de o mîna de funcționari artistici...

La vermisaj a vorbit Tudor Arghezi, pe care „Grupul Grafic” îl alesese ca sprîjîntor spiritual. Printre altele, Arghezi a schițat și sinteza de artă dintre scris și desen, astfel: „Scriitorii nu sînt la neculoc lor într-o manifestare a gravurii. Și pana unora și dalta celeilalte, se reduc, în fața ochiului la o expresie de analogii: a

cîmpului alb și a oilor negre... Gravura scrie figuri, condeiul schițează cuvinte și amîndouă se folosesc, împreună și deosebit, de aceleași mijloace publice de rostire, tipar!”

Mițura, cu un talent mărturisit de timpuriu, debuta cu cîteva tablouri și vre-o trei, patru volume „Tudor Arghezi — Ediții Definitive”, ilustrate de mîna. Eveniment pe cit de inedit, pe tot atît de apreciat de public.

Dobriam: poemul Transfigurare de T. Arghezi: „Acest poem a fost săpat în lemn de către meșterul gravor Dobriam în anul 1944 luna martie în cinci exemplare numerotate în literare de la A la E toate exemplarele sînt semnate de poet și gravor.”

Inscripția vorbește de la sine. E darul unui artist pentru alt artist: patru pagini și o gravură lipită pe coperta aurie, reprezenta opera de artă și omagiul artistului atît pentru poet, cit și pentru literatură lui...

Evident, ilustrarea prozei și versurilor lui Arghezi a iscat opinii și atitudini artistice dife-

Baruțu T. ARGHEZI

Ierburile acestui pământ

MIHAI PELIN

Cînd se trezi, Pavel încercă să-și întoarcă privirile spre deșteptătorul de pe noptieră și înțîlni lumina aceea turbure, lăptoasă, a dimineților de iarnă cu cerul acoperit, care se strecura ca un abur învolburat prin perdelele galbene. Afară nu mai ninge, dar între clădiri stăruia o ceață străvezie prin care fulgerau din loc în loc ferestre clătinate de un vînt capricios, incapabil să curgă într-o singură direcție, iar liniștea, aproape deplină, învăluia lucrurile din jur într-o armură de statornicie și armura aceasta, desigur, era cît se poate de precară, se prăbușea la fiecare claxon, asemeni frunzelor uscate dintr-un copac alături de care se trage cu arma de vînătoare. Dar duplicitatea aceasta a obiectelor față de propria lor statornicie avea o savoare, introducea în spațiul dormitorului o notă de calm suculent, în care oricine se putea bălăci, precum Elena în apele copilăriei sale, întocmai ca un delfin domestic, rotindu-se în jurul propriei axe, risipindu-și puterea secretă și farmecul și sfidînd cu dezinvoltură acea ordine draconică a lumii care se întemeiază pe ceea ce numim gravitație.

Elena plecase, reușea să se desprindă din așternuturi fără mișcări de prisos, fluidă aproape, și Pavel își aminti cîteva din puținele dimineți în care îi putuse supraveghea ultimele clipe ale somnului, secunde în care carnea ei răcoasă se regăsea, pe nesimțite, pe sine, recuperîndu-și sensibilitatea și, în primul rînd, capacitatea de a se îndurera. Ea dormea, de altfel, așa cum dorm păsările, somnul ei era mai degrabă un soi de echilibru fizic al trupului și fostul ei soț nu găsisese niciodată suficiente motive care să-l determine să-i deterioreze acest echilibru, s-o prăbușească în dragoste de pildă, sau în confidențe de circumstanță, articulate greoi, cu dificultate. Prefera s-o privească, dar înțelegea s-o privească într-un fel anumit, cu detașarea sceptică cerută sau, mai bine zis, impusă de golul care se adăcea treptat între ei — minute în șir la capătul cărora pîndea implacabilă soneria zgomoasă a deșteptătorului. Și, cînd privirile ei aburite de somn se întîlneau, în sfîrșit, cu lumina catifelată a camerei, n-o mai privea, dimpotrivă, încerca să-i reconstituie meticuloasă trăsăturile, reumîndu-și în tăcere pleoacele, despărțindu-se temporar de lumina prin care ea înota de-acum cu gesturi nesigure.

Dimineața aceea în care îi ceruseră să divorțeze, să-și lîmpezească — așa cum le făcea lor plăcere să spună — dosarul, îi revenea treptat în memorie, cu lumina ei prăfuită și cu zgomotele inceptului ei somnolent, care urcau încet pe fațada stucată a clădirii, pînă pe pervazul ferestrelor pe care le făceau să vibreze discret, ca sub bătaia ușoară a unei amante timide. Ei își aminteau că auzeau mai întîi vocea subțire, nenatural de pițigăiată a lăptarului, roțile cauciucate ale unei sarete apoi, o sonerie electrică gemînd prelung pe fondul difuz al trecerii tramvaielor, apoi instrumentele de ras cu care lovea accidental în etajera de sticlă din baie, dușul, apa rostogolindu-se prin țevi spre canale și, printr-o substituție a simțurilor, mirosul aproape greșos de lapte afumat care urca încet de la parter și, dintr-o dată, tot ceea ce a mai premers înfîlnirii cu fețele lor impersonale se năruia, se comprima reducîndu-se la volumul insignifiant al unei miimi de secundă — o ameteală de o clipă, dincolo de care se iveau pe neașteptate biroul lor din lemn de nuc rechiziționat de la cine știe ce fost demnitar, hîrțile pe care le răvășeau cu degete calme și cuvintele lor tărăgănate care se clătinau o clipă în amintire, căutîndu-și parcă o stabilitate irecuperabilă.

Sinceritatea lor, la o analiză atentă, avea în ea ceva viril, amănuntul acesta criptic îl izbise încă de la prima lor confruntare, dar abilitatea cu care își împărțeau cuvintele ca să le reverse în rafele asupra lui și, implicit, nedreptatea cumplită care mocnea în acele cuvinte, amîntea echitatea lașe, aproape geometrică a plutoanelor de execuție — nimeni să nu știe precis dacă glonțul din arma lui sau altul a nimerit o inimă — și „prefer să demisionez...“ le spusese, dar ei erau politicoși, excesiv de politicoși, aveau și răbdare, îl încolțeau cu argumente hilare, aproape ilogice, sau subordonate unei logice aparte, care figurase și în arsenalul unor alte mișcări. De fapt, ceea ce doreau ei să realizeze în confruntări de o asemenea natură era foarte puțin: o consacrare juridică a prăpastiei pe care o întrezăreau între soț și soție, între frate și soră, între tată și fiu, între tot ceea ce se putea coaliza în virtutea unor relații mai strînse decît cele impuse de legile scrise în care toți își cam băgaseră picioarele, pentru că asta îi îngrozea și nu-l lăsa să doarmă, posibilitatea unor coaliții care s-ar fi putut încheia alături de cadrele pe care le preconizaseră, și, pentru a evita o transparență în act a unei

astfel de posibilități, se străduiau să inculce fiecăruia sentimentul singurătății, al imposibilității de a comunica și altfel decît în ședințele care se țineau lași. Și „preferă altceva...“ îi zimbiseră, „gîndește-te și, mai ales, acordă-ne toată încrederea, înțelege că noi te prețuim...“, voiau, de fapt, să-l convingă că totul va fi o simplă formalitate, dincolo de care Elena și comandorul care o zămislise ar fi încetat subit să mai existe, și, într-adevăr, simplitatea pe care o strecuraseră în legi era dezarmantă. „O operație de amigdalită“ încercase unul din ei să glumească, Matală se pare, prudent.

Apoi, prăbușirea curajului, sau mai precis a îndărătniciei, pentru că, în unele cazuri, curajul se suprapune perfect cu îndărătnicia, și tribunalul, săliile lungi și aglomerate de-a lungul cărora țărani căpoși care nu voiau să renunțe la pămînt scuipau scribiți în cutiile pline cu nisip mirositor, circularele afișate pe ziduri, demnitatea bizară, găunoasă a aproziilor și, dincolo de toate aceste imagini sordide, surisul sceptic, subminat de dezgust al judecătorului și stuporea celui grefier dubios care, nimic și de zi de zile de privirele turburate de importanță ale asessorilor-jurați, uita să consemneze totalitatea de-

pozițiilor în procesul verbal și își rotea cu atenție căpățîna diformă din gîtul firav. „Romane polițiste“ repetase — era tot o idee de-a lor — clătîindu-se vag în aerul sfîșiat de risete domoale, blazate și grefierul ridicase spre el o privire încărcată de satisfacție din care viclenia străveche a neamului său de borfaș trădător deborda gîlîind de sub pleoape și pe fața ridată concentrice. Dar, dincolo de aceste potîneli subiective, ale gîndului său, și dincolo de cîteva mici incidente de procedură, totul se dovedise a fi, într-adevăr, o simplă formalitate, judecătorul îl ascultase cu superioritatea vanitoasă a celui pentru care măsura rigorilor legii depinde de propria lui interpretare și „vasăzică, citește romane polițiste?...“ îl mai întrebă, încă o dată, „și decadența aceasta moștenită, desigur, te supără. ea face conveniția voastră imposibilă“, dar Pavel nu-l mai asculta, își supraveghea cu atenție glandele care elaborează lacrimi și care, în acele clipe, păreau iremediabil atrofiate.

Reconstituind evenimentele, ar fi putut reține fapte memorabile, prin neverosimilitatea lor logică, bineînțeles, însă bănuia că meditația întemeiată numai pe legile gîndirii corecte nu pot discerne sofismul de paralogism, argumentele deliberat măsluite de rodul firesc al timpeniei. Așa că încetase de mult să mai descompună mecanismul care-i răvășea credințele și existența ca atare. Ar fi fost inutil, ar fi reușit cel mult să pună capăt la capăt întîmplări în care nici un protagonist nu ar mai fi avut indecența să se recunoască, operație în urma căreia, încă o dată, s-ar fi lovit de valul acela de infailibilitate din care gustase și el și care-l copleșise atunci. Era infailibilitatea celor care știau că vor avea întotdeauna ultimul cuvînt, și se încetățenise în ei treptat, la început sub forma rudimentară a credinței că s-au născut pentru a înlătura dintre picioarele oamenilor capcane armate, pietre și spini, fapt cu atât mai puțin explicabil cu cît însăși această credință era o capcană, mai precis o orbire de care, atinși, cei mai mulți refuzau să mai stabilească vreo legătură între violența manifestă de ieri și constrîngerea din ce în ce mai rafinată de azi. Ei greșeau uneori, dar întotdeauna în trecut și, totuși, din punctul lor de vedere, trecutul era și el infailibil, însă, în ceea ce îl privește, Pavel s-ar fi considerat cel puțin necinstit dacă ar fi încercat să se dezvinovățească și să-și explice slăbiciunea trecutului prin convingerea că sint infailibili a celor care-i destrămaseră căsnicia. Faptele sînt fapte, și, mai devreme sau mai tîrziu, ele sfîrșesc prin a se consuma, prin a-și toci semnificațiile prime, și adevărul era că abia prin confruntarea cu sentimentul infailibilității lor totale izbutise să-și regăsească echilibrul necesar supraviețuirii: lipsa obișnuită de modestie devenea o atitudine mai puțin aprigă, reductibilă adică la sentimente, de unde, atunci, senzația unui coșmar inofensiv, dacă nu chiar reconfortant, pe apele căruia se lăsa purtat.

În dimineața aceasta, însă, ar fi vrut să-i vorbească, Elenei, și faptul că, dormind, nu izbutise s-o rețină alături de el îl nemulțumea, sfîrșea în el o revoltă lipsită de sens, inutilă, gratuită ca un joc dezordonat de artificii pe un cer pe care nu-l privește nimeni. De fapt, intrucît așesără o reposedare, ar fi trebuit să-și amintească și împrejurările în care o cunoscuse — nu tocmai prielnice, cînd era îmbrăcat în haina aceea ponosită și prost croită a soldaților la care, după război, nu se mai uitau nici măcar servitoarele — ceea ce se vădea a nu fi chiar imposibil, și își aminti, într-adevăr, că o cunoscuse în timp ce spăla vitraliul acela păgîn din pricina strălucirii căruia oprise prostiț mașina la marginea soselei. Ea îl privise atunci peste un umăr, surzîndu-i complice, complicat, și în clipa aceea fusese convins că femeia care îi suridea va fi a lui, ceea ce s-a și întîmplat. Apoi îi reveni în memorie același vitraliu, imens și profund, pe care îl privise cu o insistență ciudată, și atunci, și peste patru ani, în clipele premergătoare destăinuirilor tărăgănate ale notarului care le transferase moștenirea — vila adică — și care le explicase cu lux de amănunte, în prezența unui sofer care zimbea ciudat de satisfăcut, că Elena nu descinde din intențional care devenise acar și din soția lui asurzită de o petardă banală, ci dintr-un comandor al cărui nume se lăfășe în cam mult comunicate de front din prima jumătate a ultimului mare război. Și revăzu, timp de cîteva secunde, figura obosită a notarului, zimbetul satisfăcut al șoferului, stupefacția din privirile lui Adamescu și lacrimile din ochii Elenei și, încă o dată, vitraliul acela păgîn ale cărui sticle multicolore legate în plumb întruchipau un călăreț năpustit pe o cîmpie întinsă, spre niște munți îndepărtați și spușiți cu zăpadă. Apoi simți că adoarme,

(Continuare în pagina 6)

LEONID DIMOV

BASM

— „Cum pot trăi — m-ai întrebat — Muntenii, în aerul lor curat, Dar înăbușiți între povîrnișe?“ Cînd, am dat de agrise Și tot culegînd, n-am observat C-am ajuns în orașul visat, Chiar în piațeta de fier forjat Și încrustați argintii. Era o piațeta mărginită de prăvălii În care se vindeau tot felul de robinete: Nichelate, pîntecose, violete, Pentru băile palatelor trandafirii Cu imense dungi negre făcute din temelii Pînă la cupolele cam jughive.

Rămăsesem cu gurile căscate De altă înălțime și înfîmîtate, Dar nu ne-am speriat Ci ne-am aranjat pîrul, ne-am periat Și-am început să coborîm și să suim Pe străzile fără caldarîm Pentru că, fiind acolo mereu sărbătoare, Toți locuitorii aveau zecule plutoare Și chiar pluteau pe ulițele tăcute, Cînd anevoie, cînd mai iute, După cum îi nelinișteau pîdurile suspendate Peste capetele lor și peste palate. Nouă nu ne părea bine Că nu putem pluti, deși ne vine Să plujim pînă la corișe De unde ne chemau jumătăți de tîpțuri

Suite acolo pentru împodobire Dar atît de vii și pline de mulțumire Că ni se strîngea inima de durere Cînd le pîrșeam, apucînd spre alte

Am îi mers așa la nesfîrșit Dacă nu ne-am fi oprit În fața porții noastre de la numărul șase Cu balamale scîrțioase și lucioase, Dacă n-am fi intrat în casă, Dacă nu ne-am fi așezat pe lavița joasă Și nu ni s-ar fi ridicat pîrul măciucă La vederea robinetului cu cap de știucă Gata să ne muște ascuțit Dacă l-am fi răscuțit.

Dar noi am incremenit Și mi stăm și acum așa Dacă nu ne-o fi clintit careva.

piezîșe

cartiere.

POEME de IOANA BANTAȘ

Psalm de seară

Închid cetatea pentru somn
cîntînd încet
ca să alung
strigoii și mihnirea,

imi culc copiii
cu vulturii în brațe
și-mi înfășor bărbatul casei
în pinza necesară a uitării,
apoi, în ceasul singur
cînd numai timpul marilor nevătămat
și fără rădăcină
imi lasă-n cerul gurii
aromă de pelin

mă urc în turn
și-mi bicuiesc destinul.

Nici o poartă

Și totuși trec și-acum
tot singură prin soare
cînd port pe creștet templul
acestor două timpuri
ce-mi cresc precum altoiul
unui destin perpetuu.

Mă prinzi de mîna încet
și mina înfloresc
înfășurată-n roua fierbinte a to
o rege, blind al meu,
și nu e nici-o poartă
prin care să ne-ajungem.

Și de mi-ar fi în jur
o lume adunată
mireasă-mi sînt și mire deodată.

Drept pedeapsă

Apoi își luă chipul său
și se pierdu în zare.

Zadarnic pun pe foc
o lumină oada,
zadarnic îmi ascund

sub legătură pîrul
doar somnul se strecoară
prin crăpătura frunții
și-o pasăre bătrînă
își face cuib de noapte
în inima
rămăsuț drept gaj
și drept pedeapsă:

Dimineață veche

Imi pun podoaba de răchită
a trecerii prin sinele fără pereche,
spun cuvenita laudă acestei
alcătuirii ce blind mi se supune
și-n ceasul cînd pe lume
se răsucesc cerul cu fața primenită
eu retrăiesc o dimineață veche.

De ce-aș striga

De ce să-mi cert simțurile
și să le dușmănesc
de ce-aș striga cînd nimeni
nu-mi poate umple golul,
cînd nici un rege nu plînge
în fața poporului său.

Imi păzesc duminica ochiului
și merg ascultînd
cum marele ger
imi adulmecă urma
ca un ciine.

O singură șiră

O singură șiră am
vezi bine,
în mijlocul spinării
intocmai ca la tine,
o scară delicată
din oase mici legate
cu-un tub de gelatină.

Nu mai că un anume oscior
îmi e străin.

El aparține lui Ioric,
neînvinșul,
și-n fiecare noapte
vin
păsări de încredere
din timpul de demult
și-mi ciocănesc în șira
osciorul cel străin
pe semne
și mi-l cote.

Ce nemurire

Ce nemurire ai mai aștepta,
ce slavă,
cînd tîlpile nu-și vor găsi pămîntul,
cînd ochiul viu
vindut te-o dușmăni
și cînd străinul
ți-o soarbe aerul din vatră?

De acea zic
ori cît de mare e seceta
și limita
ori cît de aproape
rămii întreg
și nu lăsa
să crească iarba peste demnitate.

Blam

„Mai bine o existență patetică,
Nataoel, decît liniștea“
GIDE „FRUCTELE PĂMÎNTULUI“

Existența patetică este o fugă
continuu prin lucruri,
prin țară de sine
Plăcerile și durerile
sînt fugi repetate,
Fugim de noi înșine mereu

și cînd nu vrem,
cînd ni se pare că sîntem pregătiți
ori demni
e prea fizici.
Sîntem din nou și în ultima clipă
lași,
preferăm absența, unei liniști
lucidă și pustioasă ca gresia.

II

la aminte deci devreme
la primul semn de om,
la prima strigare,
stai singur și alungă de la tine
fără de legea
și obseala îndestulării.
Nu lăsa să-ți imbețe cugetul
și să-ți înflorească simțurile
nimic din ceea ce e îngădui
prin ritual, prin miță,
prin respirație.

III

Nu-ți pregăti deznădejdea din urmă
pentru că oricît ar fi de mare
ori de amară
ea nu e o scuză,
nu e de schimb
și marea liniște a absenței finale
nu vindecă nimic
căci de fapt nici nu are ce vindea:
toate rănilor sînt acoperite cu cer
și toate bucuriile
îngrămădite într-un plămîn prea mic.

IV

Și moartea vine ca la pești
nu ia nimic, nu dă nimic.
Trece numai
ca limba peste buze.

Coordonatele liricii lui Boris Pasternak mi se par a fi acestea: (a) natura văzută iluminată, mistic, dumnezeiește, ca o ficieră unei slujbe veșnice, la care el ar asista în genunchi, cu lacrimi în ochi, cu zile în ochi, cu viața în ochi și apoi: (b) prezența stihiei feminine, ca un pol magnetic coordonator, care comandă toate reacțiile, strălucirile sufletești, expresiile vieții. De fapt femeia, e un derivat (pentru a vorbi în termeni chimici) al naturii, e catedrala înmăsa a ei fiind plantată ca o luminare aprinsă în fața vitraliului

Prea mult folosită de romantici, și de alții, natura parcă s-a tocit. Nu mai e omul, la modă să te-njori cînd îi se aprofundă puțin în frunze marțiale, pe care le găsești în fața porții cînd te întorci de la serviciu. Sau să te miște luna marție, pur și simplu, cu micile ei averse. Omul modern are simțul catastroficului. Franza care pică l-ar interesa dacă de codița ei ar fi legat cu o sfoară ultimul avion ce se prăbușește. Ori dacă, printre aversele lunii marție, s-ar întîmpla raiale de mitralieră. Asta da, l-ar mișca profund. A mai picat o frunză, s-o mai împușcă unul. Așa mai merge. La un film de Cehov, o persoană de lingă mine nu putea nicicînd să înțeleagă marile tăceri dintre replicile eroilor. Voia acțiune cu orice preț, întîmplare, dezastru. M-am amuzat făcîndu-i un comentariu ad-hoc, punînd-o mereu în gardă. „Acum să vezi ce-o să se petreacă“. (Nu se întîmpla nimic. El fuina, ea spunea că mai bine căsătorindu-se înțînău. Și viață, și chesă, de-astea.) Iarși o zonă albă, care pe persoana de lingă mine o turtea de plictiseală. „Stai că acum vine soțul și-i prinde. Și el se aruncă, pe fereastră, în mare“. (Dar nu venea — și viața cehoviană se măcina ca un covor persan. Năpădit de moli.) Și totuși lumea voia acțiune palpantă. „De ce nu vine soțul să-i prindă?“ Poezia lui Pasternak este ca omul care fumează în fața unui fet și face, înțelege să înțeleagă ce acțiune formidabilă este înflorirea teiului?

Poetul s-a simțit în natură ca un om în larg. Cum ai zice: „Am o inimă la orizont. Și a vorbii despe de suflet, de sentimentele pe care le-a avut la îndemînă în momentele acelea și după cum se întîmplă să fie furtună ori senin liniștit. Și trebuie să înțelegem prin larg, nu numai marea (nu ni se-ntîmplă să fim mereu pe mare, mai mult stăm pe lingă casă), ori munții (nici nu cucerim toată ziua piscuri, mai mult tuzim, ori călcăm strîmb), Cîrîngul, clima dealului din față, cotitura drumului, doi copaci care umbresc casa, mișcările de furnici, toate acestea sînt obiectele unei puternice și înfricoșate contemplații. S-ar putea face, ca la Eminescu, lista speciilor de copaci preferați. Și mesteacănul cred că s-ar stătu pe primul loc; apoi teiul, fașul, scorșul, salcîmul, liliacul: mai mult foioase care au mirosul dezvoltat și fac un zgomot plăcut urechii iubitei și lui Dumnezeu. Tolstoi, bătrînul, putea să ofteze cu Andrei Bolkonski în fața bătrînului stejar, bine înfipit, amîndoi în rădăcini. Stejarul e însă prea durabil pentru poet. Lăta anotimpurilor de asemenea s-ar putea întocmi — și iarna ar fi prima.

Pasternak e un om al orașului. Vede zarea prin îngrămădirea de acoperișuri, peste pălăriile și căciulele străzii. E un comod, într-un fel. Natura pentru el începe chiar din prag: grădina, alea, gardurile. Se simte bine, într-un sens bavovian, în parcuri. El nu e nici un alpinist. Cît privește vioriea nu e ceremonială și „poetică“, la modul la care ne-am aștepta. E simplă și cu socoteală ca ploaia pe acoperișuri. Piciuri anamice care se mișcă, dar care ascund în ele potopul. Cîte pioi de iunie, cîte tunete care închid și deschid tușuri! Undeva vorbește de ploaia intrînd în casele stupului, fecundînd perfectiunea firii. Dincolo de forța metafizică extraordinară la care vom reveni, putem spune că Pasternak cîntă, cu vorbele omului de pe stradă, natura de pe stradă. Însă „pantuzînd“ în mijlocul poeziei el și sînteste în același timp. Asta e mai greu de înțeles pentru imitatori, care au crezut că vorbind cu vorbe simple fac poezie mare. Toți avem aer deasupra capului, dar numai la unii simplitatea asta vibrează ca o aureolă. Sentimentul unei puteri, al unui mister turbură toată această aparentă paisajistică a lui Pasternak cu înțelesuri halucinante. Toamna de aur în jurul cadrului pastelului și intră, tremurînd, în sentimentul că ai mai apucat o toamnă, că ți-a mai fost dată încă o toamnă de care să te bucuri. Să mai vezi nu știu ce minuni, să mai intri în casă, să mai ieși din casă... Miliarde de fire ne leagă de lume, ne dor și ne fac fericiți. „Natură, tainită a lumii, / Cu lacrimi vii voi apăra, / Cuprins de-un tremur de iubire, / Indelungata slujbă-a ta“. Un poem care are acest motto: „Îți să mă întrebă ori cine poruncește limbii simțitului să se aprindă?“ Amănuntele lumii, fleacurile, nimicurile, toate lucrurile care ne scapă sînt ținute în palmele unei divinități, cu o înfinită grijă. (Rilke are o poezie asemănătoare). „Ai să mă-ntrebi: Dar cine / Dă lunilor lungime? / Și cui mărut nu-i pare / Nimicul și îl doare? Și cine-n artar, prostul, / A pus atîta fast / Și nu-și părăsi postul / De la Eclesiazt? (...) Întreb: Cînd poruncește? / Doar Dumnezeu ce bine și rău / Puterice peste fleacuri, / Stăpîn peste-amănunte, / Ghicita-i beza mortii? / Nu știu, dar viața, doamnă, / I-ai de-amănunțită / Ca liniștea de toamnă“. Tîluri ca acestea Alea cu tei, Furtună de iulie, Primăvara, Vîntul nu trebuie să ne inducă în eroare. Peisajele lui Pasternak sînt aparente, ca fata morgana, formată din răsuflarea arșiței și a stăpei sufletești. Sînt peisaje, stare de suflet, peisaje stăpînite îmi vine în minte acea nemăpomenită poezie a lui Goethe: „Über allen Gipfeln / Ist Ruh, / In allen Wipfeln / Spürest du / Kaum einem Hauch: / Die Vögelein schweigen im Walde. / Warte nur! Balde / Ruest du auch.“ Parcă se așteaptă o odihnă în fiecare cuvînt plin de solemnitatea întînderilor.

Cineva observă că natura lui Pasternak nu este obiect de descriere ci subiect care gîndește, trăiește și face întîmplări. Am putea spune că mai mult încă: întîmplările naturii la el, chiar dacă încep de la înflorirea liliacului de sub geam, merg pînă la vrăjitorie și minune. Înregistrarea pe retină se face cutremurat. Cuvintele pe care autorul le adresează Evei se potrivește și naturii: „Tu ești întregă ca atunci, Cînd ți se pune un nod în tă de amoițe“. Aș cita, spre exemplificare, din poezia Grădina Chetsemani pe care o consider una dintre cele mai frumoase:

„Cu licărire stielei ce-o privim / E cotitura drumului de-o seamă. / Drumul cotea spre muntele Măslin, / Iar jos — un riu care Kedron se cheamă. / Și dintr-odată drumul se opri: / Calea de lapte — aci hotar și tras, / Măslinii-năcrunțîți și argintii / În aer dau să facă primul pas. / Era grădina nu știu cui aici, / Le spuse El de-odată: Nu plecați. / Sînt trist de moarte astăzi, uenicit, / Rămîneți pe aproape, mă vegheați. / El re-nunțase fără-mpotrivire, / Precum întorci ceva de împrimbum, / La slavă, la minuni, dumnezeire / Și-acum era ca noi, un om, si-atî. / Păreau îndepărtați în noapte / Tinutul nefinitei, pustii / De parcă toată lumea era goală, / Grădina doar fiind de locuit. / Și El privind în hăurile negre, / Ce nu încep și nu sfîrșesc de fel, / Să-l oclescă implora pe domnul / Acest pahar ce-l bănuia spre El. / Și-n rugăcuni a prins să nu-i mai doară. / Se-ndepărta o leacă de ceilalți. / Discipolii cuprinsi de toropeală / Tot motăiau pe margine de șant, / Și El le zice: V-a fost dat anume / Pe vremea mea să fii și voi dormiți. / Bătu și ceasul fiului pe lume / El se predă celor nepocăiți, / Abia sfîrși, așa de nu știu unde. / O șleahță de golani — osteni, popor, / Făclii și sâbii, iar în față Iuda. / Pe buze cu sîrutul trădător. / Dar Petre se-conțră la cutituri. Zbură chiar o ureche, ce să facă?! / Aude: Nu cu sabia repari. / Tu, Petre, fiule, ți-o bagă-n teacă! / Socoti că legiuni de ingeri, Petre, / N-ar fi putut prea bunul a-mi trimite? / Și nu-mi cînteau un fir de păr hain! / Și tot ar fi în praful Palestinai. / Ci cartea vieții tocmai a ajuns / La pagina aceea cînd murim. / Și trebuie acum să se întîmple / Așa cum este scris în ea. Amin.“

Ciudad cît de multe se pot întîmpla într-o grădina!

• Traducerile noastre.

ION IUGA

Orologiu

Prelungi degete-n ispite rindură-n ceasul turnului popas...

ne frîngem frasi-ni în seminte crengi răspund prin lutul lut pe umbră vipere-si condamnă solzii...

În ruga copacilor

De astăzi ne-nțilnim gurile ard palmele-s jar cînd se-ating noapte mușcătura invie vilfori...

Almar

Galbenă masă țese zimțu-ani bolta împarte pe usa sărăciei ce-o port înspre iară...

Prin talgere

Clopotul din noi apele-l sfîrșimă prin talgere un fulger vinturi îngroapă

o sută de uși pietrelor deschid în sfîngă în dreapta prin mine și latră vai acolinde-le răsturnată balanta m-ă-nvîrte-n pietriș...

Fereastră doamne

Goana lupilor viscol seceră le singură labele arboriis-viori sub povara luminii de foame lupi mușcă viorile...

DAN MUTAȘCU

Anamnesis

Umbrele miinilor se lipeau de mușamaua veche și nu se mai recunoșteau și nu mai erau împreună...

Elefantul lui Porus cel invins

A tăcut patru ani și a intrat în frunze în trompeți și în clarinete ca să ucidă stăpîni, fâgăduiele, chilia cu un pat o bătrînului căruia-i suflă...

Negații pe un perete pictat

Niciodată nu vei fi nimic pentru că asta ar însemna să fii de fapt totul, lumina neagră care mințea aureolele sfinților...

„Luna e roșie Marie, noaptea cum să fie — cenușie“

TRISTAN TZARA

Acum, ca și la început, singur, merge fără un scop anume. Noaptea orașul îi aparține, fără taine, ca o fecioară...

Dintre cărămizile sparte ale fundațiilor se stringea pe trotuar un praf de lut ars, cărămizi măcinate de timp și var...

Dintr-un gang îl privea un bărbat tînăr, cu ochii stersi și cu fața la fel, destul de bine îmbrăcat, cu minile slabe încrucișate pe piept...

Asa că intră în umbra gangului, ce vrea, ce să vreau, e dimineață aproape, dimineață, de ce să nu fie, așa vrea să fumez...

Klaust intră în circumsă, odată cu un tigan scurt și gros, cu șalele mari, cu fese de vâdană, cu biru roșu și care se clătina...

Klaust intră în circumsă, odată cu un tigan scurt și gros, cu șalele mari, cu fese de vâdană, cu biru roșu și care se clătina...

răcoare și merita să stai, uneori veneau aici și mai curăței, n-aveau unde se duce, marile restaurante din centru erau închise...

Mamă dacă mă iubesti De, oțule, de Vîno Joi la Văcărești De, oțule, de Cu cuțitul și-un pistol De, oțule, de Să-l omor pe procuror...

Atunci se apropie de el, un altul, mai tînăr, probabil prieten, își trase un scaun și se așeză și el. În viora celuilalt pe limba lor, și ridea scurt, îl strălucia gura de alita aur, dinții de aur, și avea un inel cu piatră galbenă cit o nucă.

Statuetă din cultura Vinca-Turdaș

50 DE ANI DE LA MOARTEA POETULUI

Isprăvindu-si cu bine toate treburi, baronul urcă și se tolnăc pînă de mulțumire și de simțămînte înalte în automobilul său. După ce porni, își mai întoarse de două-trei ori privirile spre palatul în care se afla ziarul Echo du Nouveau Monde...

Prim-ministrul se scărpină în cap: — Douăzeci de mii de franci!... Acum, nu îi se pare puțin cam mult? Mă scuză să spun mîria-să, mă bucură să văd că și în țara noastră există oameni care știu să facă diferența...

Zicea că Tara Kenezilor, vecinii noștri, e mare în comparație cu noi, e un stat cu istorie bogată, și cu toate acestea plătește treizeci de mii pe lună. Mai bine ai grijă să-mi primesc cităști și poți face nimic fără ajutorul bismarckian de presă. E vorba, însă, de douăzeci de mii de franci lunar și, pe lângă asta, baronul își va revendica, fără doar și poate, postul de prim-general! Sigur! Prim-ministrul își cunoștea cumnatul. Îl considera un șabot sîrăc, strămoșii săi s-au prăpădit aici de undeva din Wîntenberg și el e singurul magnat din țară. Cuman îndioap.

A doua zi sosi primul număr cuman al ziarului Echo du Nouveau Monde. Prim-ministrul se prezentă urgent la mîria-să. Era vesel. Pri-

mul articol trata despre întemeierea Cumaniei și despre domniitor. Marele ziar de circulație mondială atrăgea atenția foarte conștientă asupra lucrurilor de secute prin care Cumania a apărut civilizată și răsturnată, punîndu-se astfel în slujba lumii cule și a victoriei de aur al omeniilor. Apoi se vorbea despre domniitor ca despre o chintesență a sufletului cuman, un conducător de mare înțelegere și clarviziune.

Echo du Nouveau Monde circula pe la cele trei cafenele din capitala Cumaniei, astfel că stirea se răspîndi ca fulgerul, atît în oras, cit și în întregul țară. Înimile tresăteau de admirație și bucurie. După-amiază fu trimis o telegramă cule și de seamă poet al literaturii cuman, aflat într-un oraș din provincie, prețier la Administrația financiară, pentru a

baronul și cumanii

scrie o Odă la marea sîrbătoare. Academia de înalte științe se întruni într-o adunare extraordinară acasă la unul dintre membrii ei, adunare la care s-a stabilit că a sosit, în sfîrșit, vremea de a se trece la redactarea istoriei anglo-cumane, atît de asemănătoare. A doua seară se organiza o retragere cu toțte în onoarea domniitorului și, la insistențele foarte voalate ale prim-ministrului, a baronului. Un membru din fracțiunea majoritară a parlamentului propuse să se toasteze întru slava și recunoștința datorate prim-ministrului, multumită căruia Cumania își recăștigase drepturile și onoarea în fața opiniei publice a lumii civilizate. Unul din organele partidului la putere făcu propunerea să fie, în sfîrșit, creați membrii încă aflați în libertate ai partidului socialist cuman. Asta pe motiv că cei care mai fac și acum pe nemulțumii, în loc să fie niștrăci că sint cumani, nu sint bunii decît de închisoare.

Apoi sosiră și celelalte numere ale revistei Echo du Nouveau Monde, cuprinzînd articole despre istoria Cumaniei, despre obiectivele sale politice și sociale, despre dezvoltarea ei economică, despre cuceririle ei pe tăr-

Se sărutară și mai luară o litră, apoi plecară, cel bătrîn cînta mereu, îi auzeau glasul plăcut, strîcat de tutun, răsunînd în piață:

Dare-ard Dumnezeu să dea Să ardă baraca mea Să rămîie numai parii Să se-nșepe comisarii...

— Vrei să bei și tu, îi spuse acesta lui Klaust, n-ai pahar, chelner un pahar pentru domnul, noroc, e cam arid, dar e curat, asta îți spun eu... să mai vină, eu plătesc totul, Robert bea, Robert plătește!

Au rămas împreună pînă după prînz, căci așa e iubirea de aproape a bețivilor. Cînd se făcuse prea cald și era deacum un miros greu, de circumsă proastă după amiază, de la chiflele din galantari de sîrmă și de la tocana de mîrtaie. Mîncaseră și ei, tocana lui Maxim, gătită gospodărește, tăiată mărunt din rinichi și ficat, inimă și splînă, cu bucăți fragede de la gîtul porcului și cu ardei mici bulgărești întregi în zeamă, cădea greu și te sătura. Pînă să plece Robert i-o povestiră viața lui căci, omul spune de toate și pe urmă-i pare rău. Era artist, sculptor adică, făcea monumente funerare pentru cei care aveau bani să-i bage într-un mormînt, scria și firme, cite nu face omul pentru o piine albă? Cînd avea o comandă, stătea numai prin cimitire, acolo minca, acolo dormea, își purta clienții cu vorba, muncă grea domnule, mulți văd, puțin cunosc, se ciștigau bani, mozaic venețian, fier forjat pentru grilaie, bronzul special, să nu-l spele ploaia, marmură albă, să sapsi în ea cu dalta numele răposatului și cite mai voia să scrie familia, nu era lucru ușor, nu, și apoi nimeni nu se scumpește la naștere și la moarte. Îi mai înșela și el, ce era să facă? Se culca într-un șopron drăpănat de lîngă locuința paznicului, își coase două-trei brațe de fin — printre cruci creștea o iarbă verde și zemoasă, mîrosea a busuioic și a mentă de te-ametea — paznicul îi dădea o pătură, se uita prin acoperișul spart la stele și nu-i mai trebuia altceva. Nu, nu-i venea gust de femeie, nici nu avusese vreuna, nici nu avea de gînd să se spurce, după-se dracului! Era și poet, mai voia unul un vers ca să arate crucea mai frumos, să se știe că-l doare, îl scria tot el, săpa caracterele romane în marmură.

Ai plecat George dintre noi, Ai scăpat și de nevoi Mama ta și tu feciorii Etern o să-ți ducă dorul Nu sint cine știe ce, dar babele plîngeau, așa, drăguță, așa, ce îl supăra era soarele, munea toată ziua în soare, gol pînă la briu, cugea sudoarea de pe el, așa cerea meseria, iară își minca de sub unghii. Acum avea băie mulți și nu se scumpea cînd era vorba de prieteni, vino să te sărut, așa și tu ești necăjit, numai sufletul tău ție că stau pe inima ta și haide să mergem acasă. Cum unde, la mine, să vezi cum trăiesc, poate-ți găsim și ție un rost, pricepi? Cum au ajuns la ușă, i-a oprit un copil de vreo șase ani, murdar de zeamă de pepene, cu ochii negri, nene, te cheamă tanti, dintr-o latură le zîmbea o femeie, Robert îl dădu copilului o hîrtie de o sută și ieșiră în aerul cald, piața se potolise, dormeau țărani sub tarabe, la umbră, îi vegheau pe ei și marfa fetișenele asudate sub fuste.

Robert locuia nu prea departe de hale, într-o clădire care aparținuse unui conte scăpat, devenită acum casă de raport. Mai rămăsese din vechea strălucire a imobilului doar blazonul mare, de deasupra scării țărșurilor, înfățișînd pe un scut italian roșu, trei bare argintii și animale ciudate care le susțineau, portarul îl lustruia de Crăciun și de Paște, urcat pe o scară dublă de zidărie și era mîndria lui în mahala. Klaust și Robert urcără scara largă, de stiejar masiv, atît de temeinic lucrată că nu se cunoșeau îmbucăturile în lumii, pînă la o ușă pe care sculptorul o deschise larg. În încăperile mobile se îngrămădeau multe, scumuri și totolii de trestie fragile, o oglindă ovală, scaune grele de nuc, pendule, canapele cu spătarul curbat, acoperite de catifea galbenă, roșie, de culoarea lîmbei, iar pe cîmînil de faianță de Hanovera mai multe sfesnice și o tavă toate de argint cizelat, prețiuiau o avere. Klaust înaintă și înspre fereastră acoperită cu ziere văzu un pat cu polog în care dormita un bătrîn. Fără să întoarcă capul, acesta întrebă:

— Robert, mai este cineva cu tine? Te-am rugat să nu-mi aduci străini la mine, ții minte că te-am rugat Robert? Robert nu-i răspunse și îi făcu lui Klaust semn să-l urmeze într-o încăpere mică, unde erau rezemate de perete două satele și câteva bucăți de tablă groasă — pe una se putea citi La Harold, parfumerie, cu litere gotice — și-i spuse:

— Iartă-mă, bătrînul e bolnav, nu se poate mișca, stă așa, putred pe jumătate, de cînd îl știu, l-am găsit aici cînd am închiriat camera, nu puteam să-l dau afară, el a fost stăpîn și apoi nici nu se poate mișca de douăzeci de ani îl hrănesc și-i spal, acum mi-e drag, am și eu un rost, am la cine să vin, cum să-i dăruiesc portofel, e nebun după ele, spune că-i aduc aminte de o coristă de la operetă pe care a cunoscut-o în tinerețea lui, le mîngîie și șoptește pe zvon aimeson chat, și ride și hi, hi, cred că a fost un bărbat grozav, dan-

ady

latului ziarului Echo du Nouveau Monde. Purta un trandafir la butonieră. Ce-a făcut, ce-a dres — nu se știe, dar ochii străluciau cum ai triumfător. A doua zi Echo du Nouveau Monde făcu o zi atît de neagră Cumaniei, cum nu s-a mai pomenit de faimoasa zi de doliu de la Szerograd, cînd toată floarea națiunii cumanie fu secerată pe cîmpul de luptă dimpreună cu Vad Opos.

Marele ziar avuțte pe prima pagină și după cele mai autorizate informații, că tot cicil de articole despre Cumania a fost rodul celui mai cras abuz făcut pe seama bunelor intenții ale ziarului. Echo du Nouveau Monde își ceru scuze de la cititori, erînd că, de fapt, Cumania nici nu există, că nu e decît o provincie a Imperiului Otoman, provincie locuită de un popor cu totul înnoait din punct de vedere cultural. Seful mîrbrii de politică externă a fost, pur și simplu, indus în eroare de un aventurier întăntent. Ziarul continua prin a declara cu oarecare satisfacție că suita de articole n-a fost totuși pe de-a-ntregul inutilă. După informațiile ziarului, un cunoscut scriitor o folosește ca sursă de inspirație pentru scrierea unei excelente opere de muzică o compune unul dintre cei mai de seamă compozitori în viață, urmînd că în stagiunea viitoare un foarte apreciat colectiv teatral să întreprindă cu noua operetă un turneu în America.

Prim-ministrul cuman expedie mai multe telegramme pe adresa ziarului Echo du Nouveau Monde, dar fără folos. Domniitorul îl demise pe prim-ministrul și dizolvă parlamentul. Academia fu silită să restituie amîntă clădire, care deveni sediul conșilor domniitorului. Marele bard și se retrase titlul de dascăl al națiunii. Fu un cataclism îngrozitor în întreaga Cumanie.

Un timp, baronul nu se întoarse acasă. Cheful la Monte-Carlo, Paris, Londra și în Italia. Și uneori, între două chefuli, pentru a-și mai trage sufletul, exclama cu mulțumire: — Te-am răzbumat și pe tine, Vad Opos!

— Ar fi mai bine să-mi dați o dată fleacul ăla de bani. Autorizată în acest timp, mîndria națională și viața culturală din Cumania luară o amplasare nemăsurată. Marele bard al națiunii căpătă titlul de dascăl al poporului și fu adus în Capitală. Națiunea donă Academiei clădirea de ani de zile cerșită. Ziarele cumanse se năpustiră cu articole polemice asupra marilor ziare de circulație mondială. Apoi un impresionant tratat de drept civil cuman, care făcea terjenită teoriile potrivit cărora Cumania s-ar fi aflat, de fapt, sub protectoratul Imperiului otoman. Într-o splendidă după-amiază, însă, baronul coborî din mașină în fața pa-

1 Erou legendar.

Proză de OCTAVIAN STOICA

nu e bine să-l vorbești despre asta. Și pentru că rămlă noaptea aici patruzeci și doi de membri ai echipajului îndreaptă genunchiul. (A făcut mazușin de pe țarm, din balcon.)

Klaust se așază pe un scaun, își simțea trupul promădit, nu dormise de mult, s-ar fi culcat dar Robert promisese că se va întoarce curând. Se uită spre bătrîn. Domnul Hessmanstrag, afundat în perna cu dantele, respira încet.

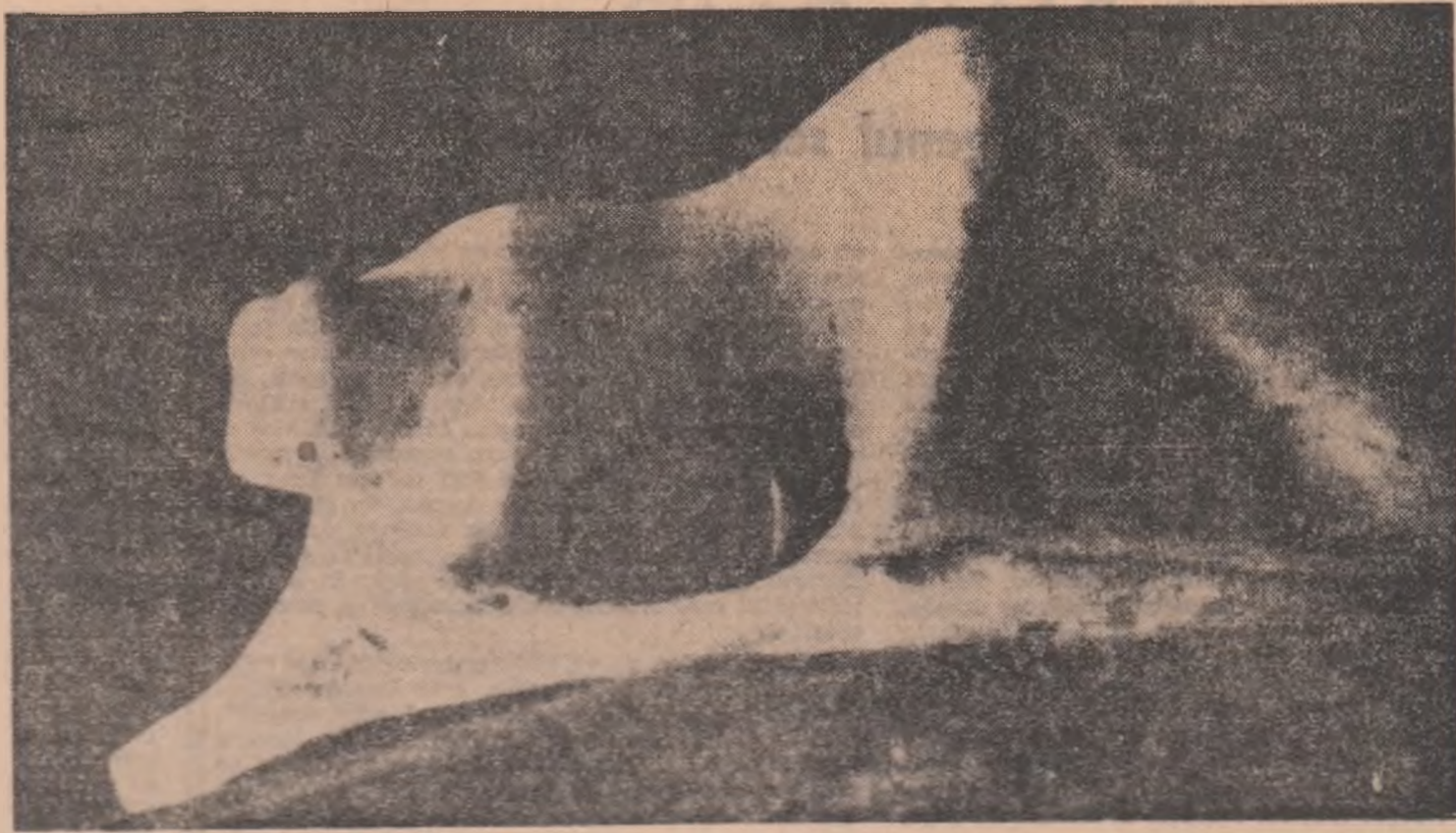
Nu și-a dat seama cît timp a trecut, în cameră se întunecase, Robert nu venise încă. Întors spre el bătrînul îl privea cu ochii mari și rotunzi, fără gene. Au stat așa, fără să se miște, pînă cînd lui Klaust i s-a făcut frică, ce vrea, ce vrea, de ce se uită așa la mine, parec mi-ar deschide pieptul și mi-ar căuta inima, acest domn Hessmanstrag care trăiește de o sută de ani, acest bătrîn libidinos în patul lui cu toate ale mele la picioarele tale, ca și cum am fi crescut de parcă ar fi al lor, dimineața tînărul acela nebun, cu sora lui albă ca albul, Robert care-mi spune, acesta sînt prietene, cu toate ale mele la picioarele tale, ca și cum am fi crescut împreună din coapsa aceluiași om sfînt, de-împărțit cu trei, duhul și fiul și fiul duhului... dar de ce căuta adevărul la el, îl găsea și nu-l arăta și era al meu, de ce cînd îmi întindea mîna, mîna lui era mîna mea și ce înseamnă asta și de ce... și domnul Hessmanstrag, cît singe mai ai domnule, sau nu mai ai și-ai mai dori, sau poate vrei o femeie dulce, așa ca Maria, să te ia în brațe, fierbinte, și să-ți caute gura printre riduri, să te sărute, da, asta vrei, vîd în ochii tăi de pește mort cît stii la ce mă gîndesc, asta vrei cu toții, și mama mea, doamna Klaust, doamnă așa cum și tu ești domn, tot asta voia, și domnul Pippis cînd venea la noi să-și bea cafeaua, în sfîrșit, am ajuns să o înțeleg și pe asta. Creștea în el o ură pe care n-o mai încercase de cînd era copil, domnul Hessmanstrag continua să-l privească, nu-i mai deslușea ochii, camera toată era o umbră neagră. În întuneric, mobilele își trălau o viață a lor, încăperea era plină de zgomote, sertarele scriurilor se deschideau și se închideau, ceasornicele băteau melodios ora a douăsprezecea, a treisprezecea, cînd se termină o zi și o noapte, ora a cincisprezecea. Cînd ore se termină o zi și o noapte; lui Klaust i se păru că din patul cu blazon — un scut italian și semnele heraldice — coboară domnul Hessmanstrag, gol ca un prunc, cineva cînta la pian, și bătrînul își dădu capul pe spate și gîfîie, uite-l dansază; e gol, e gol, și ce bărbat, gura lui nu mai are dinți, dar ce bărbat, părul lui e alb și rar, părul bărbatului bătrîn, e întuneric dar îl vede pe el și pofta lui, picioarele goale, cu unghii groase, lipite în cerc pe parchet, el e stăpînit, înțețeaș, paștele mătii, nu vreau să știu, înțețeaș, Klaust strigă și se ridică, era tăcere, domnul Hessmanstrag respira liniștit, iar pe scară se auzeau pașii lui Robert care urca.

— S-a întîmplat ceva, Klaust, se miră Robert, Domnule Hessmanstrag, s-a întîmplat ceva? nimic, atunci de ce nu aprindeți lumina, e aproape miezul nopții? Klaust ce-i cu tine, ești palid... dar trece repede, am adus suncă și piine și pentru bătrînul niște fructe și o sticlă de coniac pentru noi toți, mîncăm repede și ne culcăm... miine cînd se crapă de ziua, voi fi treaz, am luat arzună de la unu, Otto Ortaly, comis voiajer în bransa mătăsurilor, i-a murit nevasta acum o lună și vrea s-o uite, de aceea-i pune o piatră atît de grea deasupra... am întîrziat cu el la o bere. Noroc!

Stătea întins pe una din saltele și nu putea să doarmă. Alături Robert se răsucea în somn, băuseră coniacul și se-bătăseră. Se gîndea la Maria, mai avea încă în gură gust amar al coniacului și al cîntecelor tiroleze pe care le murmurase bătrînul, el, Klaust era beat ca și ceilalți, i-a sărutat mina, mulțumindu-i, apoi a început să-l injure, desfrinatule, atunci Robert l-a adus aici, i-a aruncat un pled aspru, și l-a lăsat singur iar acum nu-i venea să creadă; toate cite i s-au întîmplat au fost zadarnice, dar el, el, Klaust, tînărul domn Klaust, însemnat pe amîndoi umerii cu miinile tatălui său, care atrinase de el deasupra unei ripă din ci, în care creștea tufe de zmeură și curgea o apă în două culori, el trebuia să continue, să încerce să continue, sau dacă e-nu va mai putea, o oboseală sigură de izbîndă, i se ridica pe trup ca un șarpe cu un măr în gură, frumos ca ca un balet rusesc...

Nu mai avea din el decît chipul și aducerea aminte și poate boile pe care le avuseseră ațîția alții din neamul lui, miinile lui erau miinile tînărului din cartierul evreiesc, slabe, cine nu era puternic înaintea lui, ochii lui erau ochii verzi al lui Pippis, întreaga lume era verde, în cuget avea îndoiala veselă a lui August, mîroasa a scrumbie ca un popă catolic și mai avea pofta de dragoste a fetei lui Pantazopol, toți cîți trecuseră pe lingă el și dăduseră cite un pumn din pămîntul lor, și acum era greu, tremura carnea pe el de spaima altor oameni, nu-i mai rămînea decît să mai încerce pînă cînd în jurul lui va fi un zid înalt, ca într-o poveste în care un bărbat a cunoscut o femeie și au fost fericiți împreună și-au zămislit copii și...

(Din volumul „Pentru eroi — ziua a șaptea”)

Statueta din cultura Cucuteni

vaporul cu zbatouri

EMILIAN BĂLĂNOIU

Matelotul cu goarnă sună onorul și cei patruzeci și doi de membri ai echipajului îndreaptă genunchiul. (A făcut mazușin de pe țarm, din balcon.)

Urcă pe punte Ostap, comandant al navei cu zbatouri Golema.

Urmare la revista de ieri.

Marinarul Pleosuit se biblie, iar telegrafistul e în defect de așază:

— Telegrafist, te chem și vii ca pisica! Te mai clatină și acum. Brosca de cîncizeci de ori, înainte!

Cel depesit se aruncă pe dusumea, apoi trage genunchii pînă la bărbie și se ridică, iar se aruncă; așa, de numărul de ori dat.

În altă ordine de idei:

— Drept! Începînd de la orele zero și patruzeci apele au fost tulburi, prevînd o furtună, cerul s-a acoperit cu nori și a băut un vînt porvinic. Cei care au curățat puntea de obiecte zburătoare, bine au procedat! Un pas spre! Să li se dea magiun!

Comandantul încheie urcat pe scăriță (om scund):

— Ein Mann, ein Wort! Mălăul, mai ales, se păstrează în fiare ca să la magnețismul! Vezi instrucțiunile în! Dacă telegrafistul e în defect, ca mersele putrede unul de la altul. Si-n vremea asta, sinistrații din Nitros fac foame, bazati pe noi!

Telegrafistul face un singur pas înainte și spune:

— Permiteți-mi să...

Apoi uită ideea și vorbește alturea: „In anul 1776 englezul Wait a inventat mașina cu aburi!”

— De-ar fi numai telegrafistul timpit du-te-vino, se plînge adeseori căpitanul, dar mai am doi surdo-muți ereditari, o infirmieră — domnișoara Olandeză Zburător, un bucătar cretin, doi cleptomani care fură ceasul secundului de trei ori pe săptămîna și alții. Cu toții trebuie să facă treabă că îi plătim cu bani. Ei, unde? Te-ntrebi atunci, de ce nu merge vaporul!”

„Păi, Golema are opt noduri, zice mecanicul Willy. De unde mai mult?”

Cine poate să verifice spusele domnului Willy? Comandantul Ostap îl cheamă la el în cabină. Nu-i zice: „de voie, te-am chemat pentru” ci îl întîmpină astfel: „cînd eram noi la Ciropolis, m-am insulțat și iuca din mîloc Ghul-Ghul și-a cîntat marinarul, englezul... Ai uitat?”

„Ei, nu! Cum să uit, don căpitan?”

spune Willy. Își freacă palmele unsuroase de pantalonii soioși și ia ceașca întînd de comandant. Cafeaua e o licoare emoționantă, alcătuită din bunăvoință, simă și prietenie. Comandantul a rămas tot nea Ostap din Ciropolis, chit că a avansat atîta față de un biet masinist — ieri masinist, azi masinist. Uite ce primire îl face acum și totdeauna... Willy zice: „să trăiți” și se topește într-o căldură a sa.

În tot cazul, Willy nu va bea ceașca. O trage spre el și atît. E numai ochi.

Stie și de ce l-a chemat: soarta e pecetluită, are răspunsul gata și pentru Dumnezeu.

— Păi, don căpitan, să mă zice ce l-am raportat și amiralului cînd serveam la „M” și nu la „C” ca acum: „Trăiți don...” cunosteam un rechiu cu numele Bobby care mîncă, de dimineața și pînă se culca, o mie de acumbii, o sută de guvizi, zece linișori și o chitibusă. Într-o zi, Bobby se gîndea și-si face în prea scurt timo tot tainul. Se culcă omul, n-are probleme, dar pe seară zice: „Ah, de-ar mai fi o chitibusă, că tare e bună”. Caută, vinează o chitibusă, o mămică; pe la alte ore, ce urază? Plezeste bietul rechiu că n-a tînut cont. De-ia zic: eu, cu ce am, scot opt la roata și pace! Mai mult: bună ziua, dacă!

— Douăzeci — spune Ostap liniștit: — Fa ce stii și gata. Si Willy cade pe gînduri, dă din umeri și pleacă.

— Bine... Cum ai zis. Dar sărim.

Iese. Lasă ușa deschisă și așteaptă ordinul altfel: „Masinist, faci cum am zis! Douăzeci! Executare!” ca să-i răspundă apoi: „Înțelez! Pac, pac. Dar vorbele zboară! La scrierea celor!”

— N-aiude vocea „definitivă” și mai așteaptă. Comandantul e într-o stare a lui: a primit bombarde de la Rond, alții cum? Căci: „cînd un comandant zice faci ce stii, se teme de ceva, scrijele pe altul, cum-secum să se acopere”

— Don căpitan, spune Willy întors din drum. Lăsați opt: ca ne lesă.

— Douăzeci de noduri! Executare! Masinist fricos? Cirtită, mele, nodorog nenorocit!

„A strigat! Bravo! N-a dat scris, dar a urlat de-a auzit și telegrafistul. Oricînd poate fi marior telegrafistul!”

Deci, Willy coboară scările către pînțele vasului.

Douăzeci la oră.

Căpitanul a adunat echipajul pe punte. Revista de azi dimineața a fost numai o repetiție: la orele treisprezece sosește cu o salupă un comandor în fata căruia nu merge să te prezînti oricum („Ce oricum? Uite ce vorbe în vocabular! Nu merge să te prezînti pur și simplu”).

Pac, pac. Unu, doi. Trei spre dreapta. O dată cu mina. Inconjuri. Bați. Lași. Pac. „Sînt!”

„Cum îți degetul mic?”

Comandantul a văzut salupa și se îstețe.

Pînă urcă înscpectorul, telegrafist ce zici cînd te-ntreabă el: „hei, cum merge, băiete?”

— Cînd mă întrebă cum merge băiete, zic: „Să trăiți, sînt gradul, funcția și cutare.”

— Telegrafist, dacă te-ntreabă oda, ce zici?

— Zic: „Să trăiți, sînt gradul, funcția și cutare și oda.”

— Telegrafist, dacă te-ntreabă: „arată permisul”, ce zici?

— Zic: „Să trăiți, sînt gradul, funcția și cutare și permisul!”

„Cam atît gîndeste Ostap. Uite salupa!”

Comandorul trece rar, cu osul canin învîrtat la înșepăt. Dar fiindcă e mîion, se apleacă și atinge cu degetul (Sigur, mai înainte a primit raportul). Si trece multumit.

Pauză. Comandantul notează:

„Anastasi marș. Funtea nu tocmai. Bim-barecul I nu e!”

„Cum de se întîmplă? După atîtea repetiții și uite... Vai de mine, Ostap!”

Acesta uitase tînărul pieptul și miinile dar mai ales burta înșop. Se-ncordează și la pas de paradă.

Urmează parada.

În sfîrșit.

„In acestă adunare!”

„Trebuie spus mai înainte că înșopăția fusese gîndită de omera ca o ultimă încercare de salvare a situației reale a vasului Golema. Mai înainte de a se întoarce un raport cu urmări grave pentru căpitanul acestora și pentru echipaj, se întîmplată o situație în care îndreptarea lucrurilor; se făcuse un răzdar pozitiv, în același timp. Acestă marea fusese odată la înșopă. De ce nu e și acum, de ce merge în căsuță și compromite? A plecat de la Aris acum patru zile și după cum merge de încet, e de prevîdit să ajungă la Nitros abia peste alte patru. Ce cu voi, mei!”

Înșopăția trebuia să se dea atît de mult de gîndit celor de pe vas, încît în răzdarul acordat, lucrurile să facă o întorsătură.

— La comandă „în careu adunar”, marș! toți au scos din patul căruia locul numit pe planșă la înșopă și sînt cuprînși și pisica vaporului. Ori e dormise întîmplat la soare chiar în centrul locului numit „pe pîntou” și acum se trezise.

Faptul ar fi lipsit de importanță dacă pisica n-ar fi sărbătorit foarte mult, cu îndărătmare, chiar de locul suvenit comandanului.

Era o pisică frîșoasă pe care de-ar înfirmiera și bucătarul o puteau miința. Curajul ei de-a sta înșopă și-a se zburli cu miințele în înșopă și-i îndușoșă pe cei care nu se bucuraseră niciodată de atenția ei.

Comandorul trece neliniștit prin sala rîndurilor și-și dădu ocol fără s-o alunge — cumva, fără s-o vadă.

Comandantul care-l urma, o pîșă încet. El, care înșopăia acest animal de toate nenorocirile lumii, înșopăise pe vas o pisică. Acum se muștea cu toate că foarte tînăr. Precis, comandorul e adînc îndîmnat — chiar jignit și agitat de-o primîndie.

Da, comandorul omlește această primîndie ca pe un semn rău și ca pe o batjocură și se așază cu spatele la pisică pentru cuvîntarea ce se cuprîne la sfîrșitul revistei.

Vorbeste despre calamitatea din Nitros și despre neșăderea strătoare la cer pe care a constat-o la echipajul Golemei. Încheie astfel:

— Ostap și celalți! Acest vas este o miinute a fetei dar nu v-ați învrednicit. Vă faceți boceșul, mă roz! În jurnalul de bord scrie că, acum o sută de ani Golema distiga locul întii la Billyngton. De ce atî nenorocito, mă roz!”

Echipajul e atîmît la pisică chiar, cînd se rostesc cuvîntele atî de aspre, căci ea miință neliniștită și se învîrte în loc, arcuță ca o potcoavă.

Alături de ciocînturile egale ale cazanelor, care atîng cu timoul o canonadă, mieunatul face cuvîntarea de neîțeleș.

Cerul e albicios, un pic fumărel, iar marea e liniștită. Nu sînt semne de furtună și totuși oșica...

Comandorul ordonă ceva cu glas surmurat, iar Ostap aleargă de colo-colo neîntelegînd nimic, dar în semn de supunere.

Se duce și izbeste pisica. (Ea s-a refugiat într-un colț și a stricat rîndurile).

Acum, el vrea să fugă spre sala cazanelor dar între timp se răzîndește și dă un ordin. Numădeci revine și asupra acestuia, înmărmurit de apariția domnișoarei Olandezul Zburător care nu se dezmințe nici în clipele atît de grele și decisive ale inspectiei.

Dumnezeu cine e?... Fata intră în cameră desperată, cu miinile la temple. (Într-adevăr, ciocîntul egal a ajuns o canonadă chinuitoare).

Apoi ridică miinile implorînd: — Ajutați-mă! Eu nu stiu să înot!

Si plînge.

— Vă cad în genunchi. Am mîntit că știu să înot, dar nu știu. Plînge și tremură. E-naltă, stă în picioare și se roagă la cer.

Careul s-a strîns în jurul picioarelor ei și neliniștea care l-a adunat, întrecînd disciplina, s-a contopit cu simțul pentru femeie. Acesta îl albeste ca varul și-i scutură.

Stau ca în jurul unei ciuperce și-nghit căntîndu-le șîilor ei foarte grei. Ea a ajuns să plîngă în nori. Iată, urcă în nori brațele pline și roz, apoi miințile trunchiului rotund și brumat. Sau coboară norii, sau coboară puntea... „E neună! E neună! E neună!”

„A zis că nu vrea să moară” — „Nu! A zis că o așteaptă mămică.”

„Cine a zis că o așteaptă mămică?”

E în nori, prin valuri de nori alburii și nu mai e de loc rumenă ci e albă, brumată, pietroasă, rotundă; mult mai rotundă și ar pulpe de stanioi.

„Așa ca Anna?... Înțocmai ca Sana...”

„Mai mîndră ca Lila...” „Minunată ca Atia...”

Cu un zvîcnet își iau rîmas bun de la palmele care tin în-o mai miințele și cu pumnile degetelor.

Iar pernițele degetelor își iau rîmas bun de la Anna, de la Sana, de la Lila, de la Atia, de la...

FLORENTIN POPESCU

Cînd am voit să plec

M-a năpădit în casă iarba și pe piept după-o noapte de strămoși m-am trezit cu păsările numere înrădăcinindu-și zborul în mine unele cu cerul mai sus și alargam suind logodna-n ele, altele cu cerul mai sus și alaram murindu-mi nașterea; se prăbușeau în negru cașuri sparte și peștii gînditori umblau prin aer pînă-nfîncea umbrele oamenilor și înotau prin ele și fiecare om se făcea un ocean de-atita mare soarele cădea în scoici și caii de mare rodeau rădăcinile sub care mi-ascusesem un număr; din cerul lui rostogolii peste planșă mă desfaceam prelung, mă desfaceam...

Scrinciob

Cercul cu oameni, teribilul cerc rotit pe pămînt și deasupra învîrtit peste sate cu case, frunze și cu copii și cu cerul pe jumătate; dacă-nvîrt două miini într-o parte pot închipi păsări închise, lacrima cade pe-o lipsă de-nalt dacă-nvîrt două miini într-o alta pot închipi păsări legate, tîpătul cade pe lipsa de-aripi; teribilul cerc, cercul cu oameni prin miinile mele se-nvîrte, și numai rar cineva iese din sferă și se schimbă în pasăre.

ALINA POPOVICI

Sferele oarbe

Încrămene în mine o vîrstă moartă sora ei geomăndă rîdea și alarga să se depărteze dar noaptea cînd sîngele cobora sub clopote mîeră nu mai știam care din ele o fost prima fîntînă dîncolo de oglînzile ceoșoare care din ele rotește sferele oarbe amele de fugă închise în ele Rătăcîta mă simt nelîncepută și necontinuată chemată.

Scriptete

Însămintau păsări în aer brațele cînd se ridicau să ardă asemenea zborului însuși zborului căci poate nici nu se mai numeau brațe de cînd palmele despicate toate degetele ochi și miinile treceri spre lumi neliniștite asemenea cu prunții ce vîd lumina cu ochi orbina căci poate nici nu se mai numeau brațe de cînd lucrurile atîne de ele cădeau moarte zvircolindu-se în propriul lor nume pînă cînd și-l oftau atîra ca pe un duh căci poate nici nu se mai numeau brațe de cînd se strecurau în turn să-i tragă mătii zîmbetul în jos Dar asemenea scripete nu s-au inventat încă și masca a devenit ceasornic cu chipuri de sîinși și greutăți.

Venus

Cînd a bătu vîntul ochii mi-au căzut în mare mi-au prefăcut în pești și s-au rugat pentru pescari Cînd a bătu vîntul brațele au căzut în aripi și s-au întors în pescăruși și s-au rugat pentru furtună Cînd a bătu vîntul pe mal a rămas o brăjară ruptă.

Secetă

Aș vrea să beau această secetă de lacrimi și de zîmbet și-o beau și să mă prefac în ploaie Aș vrea să îngrop această secetă în prima stea răsărită în toaia saltimbancului orb și în dira de sînge a cumpenelor consternate Aș vrea să mă prăbușesc din această secetă peste buzele uscate ale ferestrelor și să mă numesc ploaie.

endre

Flacăra galbenă

Flacăra galbenă visele-mi mistuie Ard și mă sting ca o rază — Zvirliți-mă-n vîltoarea de aur Arătați-mi o oază.

M-alungă, mă storce-o sălbatică muzică Sumbra, cîntată de galbeni, și tragică, Poate-o va face să facă bagheta De aur, magică.

Vino dulce noapte și surdă, Goală de flăcări, de cîntec năiing, Vreau pe un pat de aur să dorm Sătul și adinc.

Pe țărnelul albastrei mări

Ăcolo unde alții se-mbată de iubire Bolnav mă poartă pașii în neștere, Sosit să-mi pierd visarea, să-ngrop sărutul lung Pe țărnelul odihnei, odihna să-mi lung. Mi-e zîmbetul spre miine rătăcitor mereu, Setos de-o lume-n care să fiu primit și eu. Ce dor mi-a fost de mare, și-acum aș vrea să zbor, Bolnavă, tristă umbră neună, vai, ce dor!

Visul platanului

Codana cu ochi verzi, la care Toți visătorii au visat, Făcîndu-și milă, într-o noapte M-a fermecat.

Picioarele mi se răciră Și-adinc, în albul bărăgan, S-au afundat, ca rădăcina — Stingher platan.

Trista-mi spinare scorojită Ivi frunzare, rînduri-rînduri, Coroana-mi nouii alungă Și-s gal de gînduri.

Și stau și-aștept stingher codana În noaptea șesului întins, Cad frunze din coroana-mi brună Cu vîiet stins.

Cu Leda la bal

Fierbîne abur, tînăr, vog parfum, Orchestra fîpă tare în ureche, Tineri dansînd voioși, în flori și fum, Privesc cum intră, neagră, o perache.

„Cine-s?” Pășim tăcuți și triști, încet, Cu fețe mortuare, -n măști cernite, Împrăștiînd în vesul buchet Florile noastre vechi și ofilite.

În sală brusc se-nbușă orice glas, Un vînt de iarnă stînge tot ce arde; Iar noi dansăm; pe cei ce-au mai rămas Prezența noastră sumbră îi desparte.

Cit nevăzut sint vouă

Nu vreau o mantie de aur Și nici de diamant coroană, Vă dau și vesela-mi tîchîe Și pelerina-mi năzdrăvană.

Sînt craiul Țărilor de cețuri În care tronu-l văd doar eu, Exist, cit nevăzut sint vouă Și nu mă-mpodobiiți ca zeu.

Traduceri de CONSTANT OLARIU

REAMINTIM CĂ ALĂTURI DE CELELALTE REVISTE ALE UNIUNII SCRITORILOR, DIN BUCUREȘTI ȘI DIN ȚARĂ, REVISTA „LUCEAFĂRUL” VA ACORDA PREMIILE PENTRU LUCRĂRI LITERARE APĂRUTE ÎN VOLUM ÎN CURSUL ANULUI 1968. ÎI RUGĂM PE AUTORII TINERI CARE DORESC SĂ CANDIDEZE LA PREMIERE, SĂ-ȘI ANUNȚE CANDIDATURA PÎNĂ LA DATA DE 1 FEBRUARIE 1969, LA SECRETARIATUL REVISTEI NOASTRE, ȘI SĂ NE PUNĂ LA DISPOZIȚIE 4—5 EXEMPLARE DIN VOLUMUL CU CARE VOR SĂ CANDIDEZE. REVISTA NU-ȘI IA DREPTUL DE A ÎNSCRIE DIN OFICIU CANDIDAȚII, CONSIDERÎND CĂ CEI NEÎNSCRIȘI NU DORESC SĂ CANDIDEZE.

PREMIILE VOR FI ACORDATE ÎN LUNA FEBRUARIE.

A APARUT

ALMANAHUL LITERAR

1969

editat de revista

ROMÂNIA LITERARĂ

Peste 400 de pagini bogat ilustrate

Pagini necunoscute: TUDOR ARGHEZI, LUCIAN BLAGA, ION BARBU, V. VOICULESCU, ION VINEA, ANTON HOLBAN, B. FUNDOIANU, CINCINAT PAVELESCU, ADRIAN MANIU.

Semnează în ALMANAHUL LITERAR 1969: Victor Eftimiu, Zaharia Stancu, N. Dunăreanu, Tudor Mușatescu, Geo Bogza, Marin Preda, Eugen Jebeleanu, N. Breban, Emil Botta, Eugen Barbu, Titus Popovici, Pop Simion, Ana Blandiana, Marin Sorescu, Șerban Cioculescu, Vladimir Stăruț, Ion Caraion, Ben. Corlăciu, Dimitrie Stelaru, Geo Dumitrescu, Ion Horea, Nicolae Țic, Virgil Teodorescu, Leonid Dimov, Nicolae Crisan etc.

O discuție cu Henri Coandă despre poezie, muzică și plastică.

Interviuri cu Julie Cortazar și Alfonso Sastre.

Literatură științifico-fantastică, literatură polițistă și de anticipație. Impresii și imagini din călătoriile unor scriitori români prin Franța, Italia, Uniunea Sovietică, Austria, Elveția, R. D. Vietnam, Republica Federală a Germaniei.

Pagini de satiră și umor, jocuri distractive. Tudor Mușatescu semnează aforisme și cuvinte încruciate. Ce-i nou și vechi în automobilism? Care va fi moda în 1969?

Numeroase suplimente-surpriză: reproduceri de artă în planșe-color, o agendă calendar, un caiet de poezie, ghiduri și hărți turistice și muzeografice etc.

Procurăți-vă ALMANAHUL LITERAR 1969, o adevărată enciclopedie ilustrată a literaturii și artelor!

CRITICA '68:

genul lung, genul scurt și altele...

Există o metacritică ori, dacă vrei, o supra-critică: un soi de comentariu — neutru sau patetic, impersonal sau angajat — la ceea ce este ori trebuie să fie critica literară. Ea nu este totuși cu critica critică: critică, pur și simplu, obiectul căreia, să zicem, nu e culegerea de năruie, dar aceea de cronici literare... Firește, metacritica nu există odată pentru todeauna. Vespnic în căutarea unei definiții (a criticii), ea este: sau o sumă de păreri în vigoare despre critică, sau o permanentă întrebare asupra condiției inesei a criticii. Ființa ei e fragilă. Negând posibilitatea criticii, se neagă pe sine. NU-ul lui Eugen Ionescu, oricât de gratuit sau neserios, are sensul acesta. Obiectivându-se, pînă la a fi numai un inventar complet al părerilor despre, iarși dispăre. Orice adevărată bibliotecă pune la îndemina cititorilor fișiere și bibliografii complete. Ea, metacritica, e, așadar, sau un „tratată” a neliniștii și-al doindiei (și, uneori, „al disperării”), sau, dimpotrivă, în ce easurie și cele mai bune, o impozantă, fără surprize însă Summa criticăe.

O asemenea summa e introduce în critica literară de Adrian Marino. Intenția ei nu este să nege, ori să pună sub semnul întrebării, dar să justifice, o dată mai mult, critica. Metoda consensului unanim fi-va, prin urmare, nu cea mai puțin utilizată: aceeași opinie are... nu de altă părere e... toți sînt de acord că... s.a.m.d. Nu atît calitatea (ființa), sau noutatea, opiniilor acestora importă, dar, desigur cantitatea lor. Adrian Marino nu „uită” nimic din ceea ce s’întîm; majoritatea-i dă neliniști, unanimitatea-i fermecă. Și nu știu să existe, în vremea din urmă, la noi, un mai teribil efect totalizator (vizibil nu o dată) decît această INTRODUCERE. O veritabilă obsesie a totului este, de altfel, sonul fundamental al cărții: „Toate preocupările esențiale ale criticii au fost trecute în revistă, triate, sistematizate, evaluate și integrate unei construcții globale”, sau, pe aceeași pagină, ceea mai jos: „am încercat să duc mai departe toate elementele viabile existente în critica noastră literară”. Așurea, cu toate că sîntem încredințați de contrariu, dăm chiar de elogiul cantității: „Nu pleedăm numădeci cauza monografilor urașe de la 700 de pagini în sus, deși citim mareașion al lui E. Lovinescu și cel eminescic al lui G. Călinescu cu atîta fîcare cîte 6 (șase, șapte) volume și noi trebuie să gîndim și să pomim de la acest nivel...”. Oricum, și această carte, cu toată obiectivitatea ei, spune, de fapt, mai multe despre autor, decît despre obiectul — inefabil totuși — al cercetării sale. Ce este critica? întrebarea inițială a lui Adrian Marino, se convertește, pînă la urmă, într-un de neoclit: pentru ce scriem critică? La care, fără a ezita prea mult, criticul răspunde: pentru a intra în obșolul. Și obiectivul e atîta, pentru Adrian Marino. Absolut fiind, mai cu seamă, absolut tot. Iar metacritica, o megacritică.

Are, în schimb, vocația micocriticii, Nicolae Manolescu. Vreca să spun: a criticii ieșind, adomă ghețarului hemingwayan, numai pe sfert afară din apele, pline de aluziuni, ale documentării, cercetării și toate celelalte. Impresionismul lui se întemeiază, ar spune E. Lovinescu, pe „sugestie”. Acolo unde alți folosesc metoda hărțirilor la scara 1:1, N. Manolescu utilizează micul atlas. Privirea de sus este fatală. Viziune „din avion”, ar spune G. Călinescu. De la autorul compendiumului din ‘45, deține N. Manolescu și tehnica racursului, și pe aceea a suspensului, și pe aceea a comotiei critice. (Este adevărat că sinteza călinesciană venea după marea Istorie din ‘41.) Oricum, mai toată critica lui N. Manolescu procedeează prin mici șocuri electrice. Tocă această critică s-ar vrea, și cîceodată este, o luptă cu inerția. Cîteva puncte de vedere sînt inedite, uneori mult prea inedite spre-a nu obliga la „evalta”, la uso de față cu cititorul. Criticul veșuză, însă, demostrează. Socul se realizează, dar fără să conștient. Primele de întiere. Nu tot este de mare, firește, că absența. Cuiare poet lipsește criticul X, care a interesat odată în chestiune nu este amănunțit. Metamorfozele poeziei nu e, desigur, o istorie a poeziei noastre de la Macedonșki înocade (epoca 1900—1947). „Ee nu este o istorie în primul rînd, pentru că nu are în vedere toată poezia...”. Criticul avertizează că-i va scrie „istoria interioară”. Ce vrea să zică această istorie interioară a poeziei? Evoluție a ei? Nu, căci poezia nu evoluează, nu progresează. Evoluează numai conceptul nostru de poezie... Lawj de cauzalități? Nu, fiindcă rareori poetul A este cauza poetului B... Proces continuu? Nu, de vreme ce înm: cunoștință de poezie numai prin poezie, adică într-un chip discret... Metamorfozele poeziei nu sînt, cașdor, metamorfozele poeziei, ci metamorfozele sentimentului de poezie între și între... Un mic „roman psihologic” a la Benjamin Constant.

Interesantă, adică discutabilă, e, și acum, post față... îndărăt la literatură! exclamă, cu un cit Jean-Jacques. Adrian Marino. Intii literatură, pe urmă critica! Părerea lui N. Manolescu este alta: „Criticul introduce un sens, sensul lui, în concretul literaturii acest sens va fi cheia muzicală a portatului de opere. O cheie care devine reală numai prin opere, pe care ne înodăim să le citim coerent, în aceeași timp ea precede operele, care par scrise pentru a o adereți, există înaintea lor și le asuptă”. Nu ezită, în toată critica noastră, un punct de vedere mai radical decît acesta, deși G. Călinescu propasese, o dată, cu titlu ipotetic, posibilitatea unei istorii a unei literaturi inexistente: superbă Utopie a criticii!... O singură nedumerire: scrie, în aceeași postfață, la pagina 36, N. Manolescu: „Și, în fond, ce-ar rezulta să zicem din transcrierea în limba de azi a epistolelor lui Ion Ghica sau a eseurilor lui Odobescu? Noi simțim expresia inevitabil altfel de-

cit autorul ei cu un veac sau cu cinci înainte: el o simțea ca uzuală (din moment ce o folosea), noi doar ca posibilă în cu totul alt plan, (pentru că nu ne închipuim folosind-o)... Oare, așa să fie? De fapt, nu ne închipuim folosind limba nici unui autor, contemporan cu noi sau nu, care, nici un moment, de fapt, nu e uzuală. Pe la 1880, scriu și Ghica, și Odobescu, și Caragiale, și Creangă... Limba lui Ghica e, voi, fanarioță; a lui Odobescu, savantă și murată de mitologisme: alexandrină deci lui Ion Luca e... caragialescă. De-ar fi scris, aceștia, în limba de atunci, uzuală la 1880, nu i-am distinge, astăzi, de gazetarii timpului, nici, evident, pe unul de celălalt. Autorul își inventează limba, cel puțin în aceeași măsură în care criticul simte nevoie să-și precedească obiectul.

Un comentator, nu un critic propriu-zis, care ezită între descoperire și invenție, este Basarab Nicolescu în Ion Barbu — cosmologia „Jocului secund” — Față de metacritica lui Adrian Marino și de „lectura infidelă” a lui N. Manolescu, genul cultivat de el se poate numi infracritică. Textul nu e preterit eseistic, opera nu-i concursată... cu artă. Nu creează, dar analizează, glosează, ezează, citire mot-à-mot. Refacere, în sens invers, etapă cu etapă, a itinerariului operii... Și totuși, fără un dram de utopie, nici un efort critic nu este cu puțință, sau e zadarnic. Basarab Nicolescu ne propune un Ion Barbu posibil: „spirit de Renaștere” (pentru că a făcut și matematică și poezie?), „om de știință”. Iată invenția lui (pre-concepția ori intuiția lui), pe care caută, va căuta, să o „descopere” ulterior, să o justifice adică. Nu-i de mirare că argumentele (citate, teorii), martorii, așadar, sint, uneori, introdusi în instanță cu miștile legate. Din nici un text barbian nu rezultă că „pentru reușita temerării expediții de cunoaștere, „nava Științei” trebuie (s.m.) să-și ațieze „stirpa Usherilor” (P. 20), adică pe aceea a poezilor, „aediă”, a inițiatorilor în taina altei cunoașteri, „paralogice”. Ea, „venerabila, buretoasă nauă” (cercul Mercur), poate, cel mult, să ațieze, prin „pinzele ei deprimate”, aediă stirpa a Usherilor cu innodatele, geloasele vase de jos” (roata Venerii), cum, pare-se, scrie Ion Barbu; și această alianță nu e decît o megalomană! A nu fi agnosticist, nu e totuși cu a crede în cunoașterea rațională, și năuta cu „selectul intelect” este respinsă... Nu-i loc, aici, de amănunțit. În așteptarea unui Ion Barbu plasat mai înălțatului cercului descris de „știința răză a Alexandriei”, se cade a ne mulțumi cu acesta. După Tudor Viană, e rîndul lui Basarab Nicolescu să ne atragă atenția că a propos de un Ion Barbu „lectura infidelă” nu este cea mai efecace.

Șerban FOARȚĂ

ROMANCIERI ȘI PERSONAJE

E limpede că romanul românesc contemporan a luat cunoștință de el însuși, că acel „cum spui” a devenit la fel de important cu „ce spui”. Evident, că nu se putea ca experiențele românești străine să nu lase urme și la noi, dar fapt curios și notabil — în multe literaturi se vorbește de disoluția romanului iar la noi am înregistrat revitalizarea lui. Un fenomen mi se pare comul tuturor acestor cărți (mă voi referi aici la trei dintre ele) și cred că e și simptomatic pentru această epocă de reînnoire a formei românești: reevaluarea relației dintre autor și personaje.

Intrusul e scris la persoana întâia și lucrul nu e lipsit de importanță (nu spunea Robbe-Grille — exagerând, evident, — că el consideră Știința lui Camus „o carte scrisă la persoana I și la perfectul compus”). Romancierul se confundă aici cu personajul său; povestindu-și viața, Călin Surupăceanu construiește în același timp și cartea: cu un super gest de renunțare, autorul lasă eroiului său o totală libertate în mișcări și în gînduri, obligîndu-ne să fim permanent „instalați” în personaj, să cunoaștem ceea ce cunoaște el. Să știm despre celelalte personaje ceea ce știe el, să-i adoptăm unghiul de vedere. Evoluția lui Surupăceanu e în perfectă consonanță cu evoluția stilului cărții: primele sale evocări sînt relateate într-un limbaj bolovănos, confuz, chiar agramat pe alocuri, încît, realmente paginile de început par făcute pur și simplu pentru a descuraja pe cititor. Apoi, treptat, el începe să „vadă”, și clarificarea, maturizarea sa spirituală (salutară și tragică în același timp) e perfect sincronizată cu împuzirea stilului, curățat acum de aluviuni, făcînd și mai zguduitoare confesiunea. Toate converg către crearea unei extraordinare senzații de autenticitate, și intrusul este, probabil, cea mai adevărată (din multe puncte de vedere: ontologic, gnosologic, estetic) carte pe care ne-a dat-o Marin Preda de la primul volum al Moromeților.

Preocuparea lui Fănuș Neagu de a „construi” mi se pare evidentă în *Ingerul strigat*; etichetat de la primele sale scrieri drept „tradiționalist” și „pitoresc”, părsind acum condiția de novelist, romancierul încearcă vizibil să experimenteze dar — și lucrul acesta face încercarea sa cu atît mai interesantă — rămîind în limitele unui univers uman deja explorat și ale unei scriituri cunoscute nouă din povestirile sale. Este evidentă alternarea de planuri: nararea la persoana a treia e întreruptă de relatările directe ale lui Ion Mohreanu. Trecerea fiind însă atît de firească, iar diferențele de limbaj și de stil fiind minime, lectorul nu e șocat de această alternare, mai ales că autorul își manifestă cu ostentație prezența, dînd indicații lămuritoare și totuși superflue („Eu așez să povestesc”, *Ion Mohreanu învîdătorul Eugen Fulga*, în primul moment n-am înțeles că...”, pag. 17), sau clarificînd lucruri de neînțeles în alt chip pentru personajele romanului („Imprejurările, cît mai ales cauza infăptuirii omorului, scăpau păturerii lui Berechet. Iată-le...”, pag. 70; vezi și relatarea detaliată — de la începutul cărții — a celor trei evenimente „mai de seamă” întîmplate „în primăvara aia (..) în cîmpia Brăilei”). Alternarea persoanei, intervențiile autorului ce violentează remediat structura funciar poematică a romanului cu pasaje scurte, explicative sînt semnuri unei tehnici narative pe care să îndreze s-o numesc *contrapunctică*, vizibilă și în celelalte „strigări ale Ingerului”, marcînd momentele în care dramatismul evenimentelor atinge treapta sa cea mai înaltă.

Relația romancier — personaj este în *Animale bolnave* de cu totul altă natură. Aici însăși noțiunea de personaj e pusă în discuție, în special prin excepționala prezență a lui Paul, adolescentul — mitoman, a cărui capacitate de a fantaza (mai mult: de a inventa) creează un complicat joo de umbre și lumini, în care real și imaginar, adevăr și invenție se întrepătrund pînă la confuzia totală (lectorul nu poate lua în serios relatările lui Paul iar autorul, multă vreme, nu face nimic pentru a înlătura misterul). Construid — aparent — un roman de factură clasică, N. Breban încearcă, în același timp, și viabilitatea acestor formule. Breban folosește intenționat convențiile, clișeele clasice de genul celor blamate de Valery: „La marșul sortit la cîmă heures”, și faptul se observă mai întii în intrarea în „scenă” și în prezentarea personajelor: „Gara era aproape frumoasă, și el, Paul, așa îl chema, fu singurul...” (p. 9). „Dar sluga — începu cel care stătea pe scînel, cel care ascultase lectura, bărbatul sfios, tuns pe cap, cu mustața neagră, lungă, care răspundea la numele de Miloia...” (p. 12); „...uriașul — pe care îl chema Kriņki — continuă să zîmbească...” (p. 13); iar în capitolul 3 întilnim prima oară relatarea neutră, banală, de roman polițist. Să ne amintim că Roland Barthes (*Le degré zero de l'écriture*) se oprea cu insistență asupra virtuților narative ale perfectului simplu și ale persoanei a treia; datorită perfectului simplu, scria Barthes, „realitatea nu e nici misterioasă, nici absurdă; ea e limpede, aproape familiară, în fiecă clipă reunită și conținută în mina creatorului”, perfectul simplu este alături de persoana a treia una din convențiile — tip ale romanului (persoana a treia semnalizează — deci denunță — și realizează concomitent actul romanesc), creatoare de realitate dar și de minciună (de convenție, de fluzie), pentru că dă imaginărilor aparenta realului. Arta romanului — astfel concepută — e o artă care-și dezvaluie masca, oferind cititorului „securitatea unei fabulații credibile și totuși fără încetare manifestată drept falsă.” Am ținut să reamintesc aceste considerații pătrunzătoare ale criticului francez pentru că vîd în Breban nu un romancier „academicist”, tradiționalist, ci un spirit deschis celor mai îndrăznețe experimente, pe care le realizează însă prudent și ponderat; el are, pentru moment, nevoie de convenții, căci ele pot oferi romancierului modern (mă folosesc din nou de o idee a lui Barthes) un paradoxal aspect de prospețime și un mijloc sigur de a stăpîni lumea pe care o inventă. Numai astfel îmi pot explica lunga, metodică și fastidioasă moti-vare a crimelor întreprinsă de Mateiaș; insistînd abuziv asupra unei convenții, romancierul o denunță din interiorul ei.

Fotografie de: GH. ȘERBAN

AI. CĂLINESCU

(Urmare din pagina a 3-a)

ierburile acestui pămînt

din nou, că reintră în somnul pe care i-l destrămasese dimineața, că se prăbușește într-o beznă în care fulgeră lumini nesigure, care încercau să se alăture, să compună o figură geometrică simplă, o altă figură mai complicată, o întrebare de linii asemănătoare unei pinze de păianjen scuturată de zbaterea agonică a unei insecte captivă, un desen care își limpezea treptat conturile și, în sfîrșit, un peisaj adînc, o cîmpie nemaivăzută de întinsă în marginea căreia întrezărea un munte alb, amețitor de înalt, cu virful învăluit în cețuri diafane și cu versanții sclipind în lumina generoasă a soarelui.

Același somn, care abia îl năruise în peisajul acesta copleșitor, începu treptat să-i transfere sensibilitatea, memoria și gîndurile în făptura călărețului din vitraliul Elenei și putea întrezări acum întreaga cîmpie, pînă la orizont, împinzită de ierburile de un gri metalic care, în lumina ireală a soarelui unui anotimp incert, treceau în galben crom, la o anumită oră a zilei, atunci cînd în pădurea la marginea căreia acceptase să vegheze în virtutea noilor sale rosturi, frigul statornică în frunze o nemîșcare ciudată, de ceară care scade răcindu-se. Iar deasupra orizontului îndepărtat flăcări de un roșu ecarlat mistuiau aerul, sfîrșindu-i cumplita bănuială că sub zbaterea lor disperată imposibilitatea de a respira devenise o lege a firii.

Era acum transferat cu totul în călărețul din vitraliu, nimic din el nu mai putea deasupra apelor somnului, și nu putea înțelege în virtutea căreia chemări îndrăznește, cîndva, să se afunde în criza aceea de aer, să strivească în picioarele calului iarba aceea de stepă și lăcustele brune care, frecîndu-se una de alta, statorniceau sub cerul veșted un scrițit uscat și sicitor, dar era prea tîrziu să-și mai regrete cavalcada trecută, cu atît mai mult cu cît munții pînă în preajma cărora se mai dezlănțuise, rotunjindu-i-se cu toate asprimile lor în noua memorie, se constituiau treptat într-o amintire sub care datele banale existenței sale reale, nimicite de apăsarea fabu-

losului simbolic, se destrămau cu violență într-o pulbere cenușie, amorfă, cutremurată periodic de spasmul grețos al căderii în sine. Chiar dacă nu se articulară într-o imagine verosimilă, creștele lor înzăpezite — sub tălpile cărora, departe, agoniza cîmpia din fața lui —, acele ape care gîlgiau în calcarele roase și, dincolo, o mare închisă și sărată, cu valurile supte de nisip abundent al unor țărîmuri aride, izbuteau să-i strecoare în sînge suficiență neliniște.

În schimb, retragerea dintre toate aceste alcătuirii pe care le visa nu izbutea să o mai realizeze, nu și-o mai amintea, poate pentru că de ea se resimțise o carne străină. Poate că fusese mai degrabă o luptă cu sine a celui în care se transferase, decît o luptă cu distanța ale cărei legi bănuia că încercase acela să le înfrîngă. și acum, repliat în pădurea din care țîșnise cîndva călărețul de care izbutea din nou să se distîngă, putea chiar să numere pe degete celelalte momente în care uitase de singele, carnea și oasele pe care era dator să și le salveze, adăpostindu-le sub frunzele întunecate și grele de sevă ale acestor copaci, între tufele în ramurile cărora se cristalizau sărurile acestui pămînt generos. Era, însă, prea tîrziu să-l mai continue pe călăreț, și mai încerca, cu alte cuvinte, o nouă cavalcadă, și asta pentru că pierduse o seamă întreagă de obiceiuri, de pildă obiceiul de a-și păstra demnitatea chiar și în miezul dezastrului, ei îl siliseră să le piardă, pe rînd și — groaznic! — aproape fără să le regrete, și dorința de a se uita pe sine, care îl încercase din ce în ce mai imperios, se convertise iremediabil în veghe.

Apoi, pe nesimțite, deasupra cîmpiei din vis spre care privea, începu să alunece un vînt catifelat, asemănător unui joc de degete amorțite deasupra clapelor albe și negre ale

nelămurită de a ieși din pădure ca să le spulbere rîndurile. Și se ridică îndurerat în picioare, înforțat și îmboldit totodată de panica pădurii în marginea căreia fusese blestemat să vegheze, departe de luminisurile în care s-ar fi bucurat de mai multă căldură, în timp ce primele pale din praful ridicat de copitele calilor lor cu reflexe metalice începeau să-i asprescă piețile fine din nări și de sub pleoapele din ce în ce mai grele.

„Doamne, își spuse, aștia nu reușesc niciodată să priceapă ceva, încă o dată și-au preschimbat puținele bucate în lănci, sau poate că foamea lor anestrălată îi scoate iar la drumul mare, scîndu-le mințile... și bulgării stîrniți de caii speriați de lumina în care erau îndemnați să se prăvale îi loveau ca o grindină pieptul. „Oare le este atît de greu să înțeleagă faptul că un singur semen al meu îi poate năruși în moarte pe toți? ... De ce se mai adună, de ce își istovesc lănciile dezvaluindu-le arama și de ce își mai iroscop puțînul care abia le ajunge?...”, și, sprînjindu-se mai bine pe vechile sale picioare, pași deasupra cîmpiei, în spațiul în care pășise, cîndva, și cel cu care fusese tot una și pe care acum îl continua. Și, în timp ce primele tăisuri îi pătrundeau în inimă, închise ochii, asemeni celuiului, înainte de a se prăbuși din cer, încă o dată, asprînd călăreții, cu caii lor, cu zăbalele acestora și cu armele pe care le minuiiau orbește, în bezna din sine, în ceață densă în care se înveștește originea stirpei sale neînvîșe, în întunericul în care fiecare se descurcă așa cum poate, îngrămădindu-i acolo unde susul și josul și înaintea și înapoia și dreapta și stînga și interiorul și ceea ce îl înconjoară se amestecă, se suprapun și se confundă, încropind vespnicia, aceeași vespnicie care mocnește în sufletul celor mai vechi semînții și numai în sufletul aceluia pe care nu le-a încercat niciodată trufia nefastă și pofta de a pretinde că au înțeles de ce urmează ziua după noapte și de ce foșnesc frunzele și care întotdeauna s-au multumit în smerenie cu lumina blîndă a acestui soare și cu verdele tulburător al ierburilor acestui pămînt. Încă o dată...

(Fragment din romanul „MERCENARI”).

PRESCURTĂRI

Astra - A. Amfiteatru - Amf. Argeș - Arg. Atena - A. Contemporanul - C. Colociv - Coloc. Cronica - Cr. Familia - F. Flacăra - Fl. Gazeta literară - G. I. Iagălu literar - I. I. Informația Buc. - Inf. Luceafărul - L. Munca - M. Magazin - Mag. Orizont - O. Ramuri - R. Revista bibliotecilor - Rev. bibl. România literară - R. I. România liberă - R. Iib. Steaua - S. Știința - Șc. Știința Tineretului - Șt. T. Steagul roșu - Șt. r. Tomis - T. Tribuna - Trib. Viața românească - V. r. Viața studențească - V. st.

Proză

Dumitru ALMAS, VIATA-I FRUMOASA, BAIETI! (roman) E.L. Magdalena Popescu, G.1.27. Ioana ANDRESCU, SOARE SEC (povestiri) E.L.; Valeriu Cristea, R.1.3. Horia ARAMĂ, DUMNEZEU UMBLA DESCULTI (roman) E.L. Magdalena Popescu, G.1.31; T. Tihan, S.9; Magda Ursache, Cr.51. Maria ARSENE, LOS (roman) E.L. G. Dimisianu, G.1.25. A. E. BACONSKY REMEMBER, 2 vol. E.L. G. Dimisianu, G.L.14; Mihai Gafița, Inf.4564; Al. Andriescu, Cr.24; Victor Felea, S.7; Mihai Petroveanu, S.7791. Eugen BARBU, VINZAREA DE FRATE, (roman) E. T. Valeriu Cristea, R. L. 7; Iliana Grigorevici, R.51. Eugen BARBU, SOSEAUA NORDULUI (reed. rev. 2 vol.) E.L. Mihai Gafița, Inf.18.1.1968; Emil Manu, R. Iib. 5. II. 1968; O. Nica, M. 17. II. 1968; Sorin Moleculeanu, S. 15. III. 1968; Mihail Diaconescu, Arg. 4; Mihail Drăgan, Cr. 25. V. 1968; T. Tihan, S. 7. Eugen BARBU, GROAPA, ed. III. E.L. C. BARBUCEANU, CEATA (roman) E.L. G. Dimisianu, G.1.23. Margareta BELICĂ, CENUȘA MEA VA FI CALDĂ (roman) E.L. Sânziana Pop L. 41. Ury BENADOR, FINAL GROTESC, SUBIECT BANAL, FINAL, APPASIONATA E.L. Ury BENADOR, OPERE, vol. I. E. L. Valentin BERBEARU, TRINITATE CONFIDENTIALĂ (povestiri și povestiri) E. L. Magdalena Popescu, G. 1. 25. Geo BOGZA, O SUTĂ ȘAPTEZECI ȘI CINCI DE MINUTE LA MIZIL, B. p. T. Mihai Ungheanu, L. 41; Magdalena Popescu, R. 1. 2; Nicolae Manolescu, C. 43. Alice BOTEZ, IANA IMBIL, E. L. Valeriu Cristea, G. 1. 15; Dana Dumitriu, M. 6.423; C. Duciă, St. r. 5.931; Florin Manolescu, L. 32; Val. C. Nestian, I. 1. 9; Iliana Grigorevici, R. 9; Ov. S. Crohmalniceanu, V. R. 11; Sorin Alexandrescu, L. 51. Demostene BOTEZ, OAMENI DE LUT (reed.) E. L. Nicolae BREBAN, ANIMALE BOLNAVE E.T. M. Ungheanu, L. 44; Lucian Raicu, R. 1. 6; Matei Călinescu, L. 45; N. Manolescu, C. 51; Gelu Ionescu, R. 1. 9; Aurel Martin, R. 1. 1/69; Iliana Grigorevici, L. 45; M. Diaconescu, Arg. 12. L. Ulici, L. 45. M. Iorgulescu, R. 12. Eugen CERNET, ARȘITA (roman) E. L. Magdalena Popescu, G. 1. 3; Adriana Hiescu, R. Iib. 7469; Sergiu Teodorovici, I. 1. 10; Nicolae Ciobanu, O. 10. Lola STERBE-CHIRACU, POVESTIRI, E. L. Valeriu CIMPOES, POVESTE CU UN GRAMOFON, E. T. Marian Popa, L. 20; Magda Ursache, Cr. 30. Mircea CIOBANU, MARTORII (roman), E.L. Magdalena Popescu, R. 1. 6; Dan Cristea, Grigorevici, R. 10; M. Ungheanu, L. 43; Zaharia Sângeorzan, Cr. 44; Voicu Bugariu, A. 11; Al. Protopopescu, T. 12; Valentin Tascu, Trib. 52. Theodor CONSTANTIN, CUM A MURIT CLAUDIU AZIMOARA (nuvele) E.L. M. CONSTANTINESCU, CIUDATENII DE FAMILIE, col. LUCEAFĂRUL, Magdalena Popescu, R. 1. 6; Dan Cristea, Amf. 38. Dumitru CORBEA, ASA AM INVĂȚAT CARTE, RECRUȚII, PUNTEA, BĂDIA, reed. E. L. Vintilă CORBUL, DINASTIA SUNDERLAND - BEAUCLAIRE (reed) E. L. Mihai Gafița, Inf. 15 - II - 1968. Radu COȘAȘU, MAIMUTELE PERSONALE (roman) E. L. Mioara CREMENE, MĂRIREA ȘI DEȚĂDEREA PLANETEI GLOBUS - E.T. Valeriu Cristea, G. 1. 18, Ov. S. Crohmalniceanu, V. R. 8. Maria-Luiza-CRISTESCU, CAPRICHIU LA PLECARA FRATELUI IUBIT (roman) E.L. Marian Popa, L. 12; Valeriu Cristea, G. 1. 13; Adrian Angheliescu, Sc. 7662; Andrei Antonescu, C. 14; Florin Mugur, Sc. T. 5.924. Lucian CURSARU, INVINGĂTORII PĂREAU OBOSIȚI. E. T. Iliana Grigorevici, L. 33; Mircea Filip, Cr. 41; Boris Buzilă, Mag. 3. Sergiu DAN, TASE CEL MARE (reed) E. L. ALEXANDRU DUMBĂVĂ, NISIP (roman) E. L. Magdalena Popescu, R. 1. 1; Pseudonim, L. 41; Valeriu Cristea, Amf. 34, Alexandru Rujă, O. 10. Nicolae DELEANU, NEDEIA DIN POIANĂ MIREȘI (roman) reed. Lucia DEMETRIUS, LUMEA INCEPE CU MINE, (roman) E. L. Dana Dumitriu, M. 6.475. Lucia DEMETRIUS, CE ADUC ZORILE, E.T. Al. Protopopescu, Sc. 9. X. 1968; V. Cristea, G. 1. 30; H. Zalis, V. R. 12. Ivan DENES, PĂPUSARUL E.L. Magdalena Popescu, R. 1. 4. Dumitru DINULESCU, ROBERT CALUL (povestire), col. LUCEAFĂRUL, G. Dimisianu, G. 1. 12; Sânziana Pop, L. 12; A. Popescu, V. r. 10. Ion DONGOROZI, ESCAPADA (nuvele și schițe) E.L. Mihail DRUMES, INVITATE LA VALS E.T. Paul EVERAC, DON JUAN DIN GRĂDINA ICOANEI, (nuvele), EL. Magdalena Popescu, G. 1. 25. Traian FILIP, DANSUL FOCULUI, (roman) 2 vol. E. L. Nic. Manolescu, C. 17; Marian Popa, L. 17; T. Tihan, I. 1. 6; Boris Buzilă, R. Iib. 7359; Magdalena Popescu, G. 1. 27. Laurențiu FULGA, ALEXANDRA ȘI INFERNUL, ed. II, E.T. Laurențiu FULGA, DOAMNA STRĂINĂ E.T. I. Ceaușan, At. 10. Valeriu CRISTEA, G. 1. 28; H. Tugui, Cr. 29; Vintilă GAFIȚA, DIMINEAȚA DE CENUȘĂ, (schițe și nuvele) E. L. V. Em. GALAN, A TREIA ROMA (roman) E. L. Valeriu C. Nestian, Cr. 18. Constantin GEORGESCU, SINGURĂȚEA LUCRURILOR, E. T. Magdalena Popescu, G. 1. 29. Paul GEORGESCU, COBORÎND (roman), E.L. Veronica Porumbacu, St. r. 5991; Nicolae Manolescu, C. 40; B. Elvin, R. Iib. 7469; Adrian Angheliescu, Sc. 7865; G. Dimisianu, R. 1. 5; Eugen Luca, F. 11; C. Stănescu, Sc. T. 6067. M. Ungheanu, L. 52. Ioan D. GHEREA, AMINTIRI E.L. Șerban Cioculescu, R. 1. 5. Alecu Ivan GHILIA, CUSCRII (ed. rev.) E.T. Mihai GIUGĂRIU, FATA ȘI BĂTRINUL (povestiri) E.L. G. Dimisianu, G. 1. 15; T. Dorin, Amf. 31.

Paul GOMA, CAMERA DE ALĂTURI (povestiri) E.L. Lucian Raicu, G. 1. 35; Valeriu Cristea, Amf. 34. Ștefan GRUIA, SIMBĂȚA MORTILOR E. T. Fl. Manolescu, L. 30. Magdalena Popescu, G. L. 40; Anca Fotino, Amf. 32. Mircea Radu IACOBAN, NEDUMERIT IN ATLANTIDA (schițe) E.L. G. Dimisianu, G. 1. 23; Zaharia Sângeorzan, Cr. 28; Constantin Cublesan, Trib. 28; I. Sirbu, I. 1. 6; Mihai Ungheanu, R. 6; L. Neascu, A. 9; Lucian Dumbăvă, I. 1. 9; Ion Butnaru, Inf. 4722. AL. IVĂSIUC, INTERVAL (roman), E.L. Valeriu Cristea, G. 1. 15; Marian Popa, L. 16; Eugen Simion, G. 1. 22; Ov. S. Crohmalniceanu, V. r. 6; Al. Protopopescu, T. 6; I. Sirbu, I. 1. 6; Mihai Ungheanu, R. 6; C. Stănescu, Sc. T. 5926; Veronica Forumbacu, St. r. 5898; N. Manolescu, C. 24; Zaharia Sângeorzan, Cr. 25; C. Cublesan, Trib. 29; Maria Banuș, G. 1. 30; R. Mirer, A. 8; Mircea Martin, Amf. 33; Ion Butnaru, Inf. 4694; M. Iorgulescu, M. 6485; Dana Dumitriu, G. 1. 39; Adrian Isaac, Sc. T. 6036, Vlad Sorianu, A. 10, S. Damian, G. 1. 3. Alexandru JAR, TRĂDĂREA LUMII, E.L. Magdalena Popescu, G. 1. 36; T. Tihan, S. 9. Nicolae JIANU, ALGE E.T. Sergiu Teodorovici, I. 1. 8. Victor KERNBACH, VINTUL DE MERCURI (roman) E. L. C. Duciă, St. r. 5971; Magdalena Popescu, G. 1. 36. Nicolae KRASSOVSKI, APLAUZE E. L. Magdalena Popescu, R. 1. 11. Corneliu LEU, DREPTUL LA DRAGOSTE (nuvele) E.L. Ștefan LUCA, SEPTEMBRIE PE CRISURI E. T. Remus LUCA, CU CE SE SLEFUIESC DIAMANTELE (roman, ed. II) E.T. Eugen LUMEZIANU, MERSUL CIUDAT AL LUCRURILOR E. T. Al. Protopopescu, T. 12; N. Manolescu, C. 50. Nicolae MARCEANU, LA CIUTA INTR-O VARĂ, E. T. Al. Căprariu, Trib. 34; Titus Văjue, A. 9; H. Zalis, V. r. 9, E. Manu, L. 22. Nicolae MATESCU, VEDERE DE PE BALUSTRADA, col. LUCEAFĂRUL, Magdalena Popescu, G. 1. 40; Pseudonim, L. 40. Ioan MICU, FISE STRIMBE E. T. Aurel MIHALE, FUGA, ed. II. E.L. Virgil MONDA, TRUBENDAL E.L. Traian Stoica, V. r. 9. Modest MORARIU, POVESTE CU FANTOME, E. L. Sânda MORILĂ, PE VĂILE ARGESULUI (reed.) E. L. Francisc MUNTEANU, PROFESORUL E. T. Iulian NEACȘU, INSUL E.L. C. Stănescu, Sc. T. 6023. Fănuș NEAGU, INGERUL A STRIGAT, E.L. Raicu, M. Ungheanu, C. Stănescu și Ion Negoitescu - L. 47; G. Dimisianu, R. 1. 9;

DATĂ (schițe) E.L. G. RAHȘIANU, G. 1. 14. Ion RĂHOVEANU, ZODIE MILENARĂ, E.L. Valentin RAUS, VOPȘESTE-ȚI PARUL CASTANIU E. T. Gh. Postelnicu, T. 10; Marian Popa, L. 17; G. Dimisianu, G. 1. 21. AL. O. RĂDULESCU, SANDU RONEA (roman) E.L. Neagu RĂDULESCU, UN BALON RIDEA IN FOARȚA E. T. Ion Manțiu, Trib. 52. Vasile REBREANU, CASA (reed.) E. L. Mircea Vaida, Trib. 51. Vasile REBREANU, TIGANCA ALBĂ E. T. Manolescu, C. 33; G. Dimisianu, G. 1. 32; V. Sorianu, At. 10; I. Pop, St. r. 10; Z. Sângeorzan, Cr. 36; C. Cublesan, Trib. 36. AL. ROSEȚII, CARTEA ALBĂ (evocări) E.L. Vasile SADOVEANU, BĂDIA MIHAI (amintiri și evocări) E. L. Magda Ursache, Cr. 22; Nae Antonescu, S. 7. H. SALEM, PASTILE CONTRA PROȘTIEI (schițe satirice) E. L. G. Dimisianu, G. 1. 21; Iliana Grigorevici, L. 34. Cella SERGHI, PINZA DE PAIANJEN (reed) E. L. Al. SEVER, CERCUL (roman) E. L. Magdalena Popescu, R. 1. 11. Tudor SOLIMARU, CÎNTEȘI ȘI FLĂCĂRI (roman) E. T. Dominic STANCA, PENTRU-UN HOT DE ÎMPĂRAT (povestiri) E.L. Dominic STANCA, HURMUZUL JUPINITEI E. T. M. Popescu, G. 1. 31; M. Lazăr, Trib. 27. Horia STANCU, FANAR (roman) ed. II. E.T. G. Dimisianu, G. 1. 16; Marian Popa, L. 16; N. Manolescu, C. 18; Valeriu Cristea, G. 1. 24; Dumitru Constantin, Amf. 31; I. Sirbu, I. 1. 7; Eug. Tudor, V. r. 11. Horia STANCU, ASKLEPIOS (roman) E. L. Marian Popa, L. 16. Zaharia STANCU, JOCUL CU MOARTEA, BpT. Valeriu Cristea, G. 1. 39, Voicu Bugariu, A. 10. Zaharia STANCU, DESCULT (roman), ed. E.L. Constanț Ciocraga, I. 1. 1. Zaharia STANCU, OPERE, E. L. Zaharia STANCU, CE MULT TE-AM IUBIT (roman) E. L. M. Ungheanu, L. 49; B. Buzilă, R. Iib. 7509; G. Dimisianu, R. 1. 11; Adriana Hiescu, Inf. 4781; N. Manolescu, C. 2/1969. Zaharia STANCU, SĂRA (roman) E. L. M. Ungheanu, L. 49; S. Damian, R. 1. 11; Elena Guza, L. 52; N. Manolescu, C. 2 / 1969. Otto STARCK, IEDERA (povestiri) E. L. Iliana Grigorevici, L. 34; L. Raicu, G. 1. 35; Valeriu Cristea, Amf. 33. Dimitrie STELARU, ZEHII PRIND SOARECII E. L. Valeriu Cristea, G. 1. 18; Nae Antonescu,

Marin SORESCU, IONA, E. L. Vladimir Streinu, L. 3; Al. Ivăsiuc, C. 15; Nicolae Manolescu, L. 40; Valeriu Cristea, R. 1. 2. Radu STANCA, TEATRU, E. L. Nicolae Manolescu, C. 39; Al. VOITIN, COMEDII, E. L. AL. VOITIN, PRÉSUL HORIA, E. L. Critică, istorie literară, memorialistică folclor Alexandru BALACI, FRANCESCO PETRARCA, col. OAMENI DE SEAMĂ, E. T. Ion Dodu BĂLAN, CONDIȚIA CREATIEI, E. L. Tudor Vărgolici, R. Iib. 7392; T. Tihan, S. 10. Ion BIBIRI, POEZIA, MOD DE EXISTENȚĂ (eseu), E.T. Ion B. Victor, Sc. T. 5946; Const. Duciă, St. r. 5923; Ov. Papadima, Inf. 4641; Aurel Martin, R. Iib. 7439; Adrian Marino, Cr. 44. Al. Gorcevici, Tr. 51; L. Raicu, Fl. 35. Sonia Mirza, Tr. 13. Domitlan CESEREANU, PERMANENTE ALE CRITICII, E. T. Ion CRETU, RESTITUIRI LITERARE (Gărabet Ibrăileanu) E. L. Al. Piru, R. 1.; Al. Săndulescu, R. 1. Zoe DUMHIRESCU-BUSULENGA, SURORIILE BRONTE, col. OAMENI DE SEAMĂ E. T. Victor FELEA, REFLEXII CRITICE, E.L. Nicolae Manolescu, C. 35; C. Stănescu, Sc. T. 3997; M. Ungheanu, L. 37; Ov. S. Crohmalniceanu, G.1.39; Domitlan Cesereanu, Trib. 41. Vasile FLORESCU, CONCEPTUL DE LITERATURĂ VECHIE, E.L. Ov. S. Crohmalniceanu, R.1.8. Mihaela GHEORGHIU, SCENE DIN VIATA LUI SHAKESPEARE, B. p. T. Adriana HIESCUL, LITERATORUL (monografie) E.L. Andrei Antonescu, C.11; M. Ungheanu, G.1.14; Adrian Marino, G.1.15; Nae Antonescu, S.4.; Ștefan Iosifescu, A.8. Tiberiu HIESCUL, LA COCOSUL SPINZURAT (publicistică) E.L. Constantin IONESCU, CAMIL PETRESCU - AMINTIRI ȘI COMENTARII, E.L. Andrei Antonescu, C. 18; Valentin Chifor, F. 6; T. Tihan, S. 6; Ion Buzas, T. 6; Perpessiciu, G. 1. 26.

M. Ungheanu, G. 1. 20; M. Ungheanu, R. 5; N. Manolescu, C. 22; Gh. Achilei, L. 22; G. Grigorevici, F. 6; Domitlan Cesereanu, Trib. 30; Al. Protopopescu, T. 7; L. Raicu, G. 1. 31; Petre Ghiță, M. 6451; C. Călin, At. 11. Vladimir STREINU, CALISTRAT HOGAS, E. T. L. 39. Geo SERBAN, EXEGEZE, E. L. Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 2/1969. Cornelia ȘTEFĂNESCU MIHAIL DEBASTIAN, (micromonografie) E. T. Pseudonim, L. 1. Buzasi, T. 12. N. TERTULIAN, ESURI, E. L. Nicolae Manolescu, C. 13; Adrian Marino, G. 1. 19; Radu Zamfirescu, I. 1. 6; Ov. S. Crohmalniceanu, G. 1. 32; Vasile Marian, L. 33; Paul Georgescu, Sc. 7855. Barbu THEODORESCU, NICOLAE IORGA, col. OAMENI DE SEAMĂ T. Răchiteanu, Trib. 39; Nae Antonescu, S. 9; I. Sirbu, I. 1. 10; C. Stănescu, Sc. T.17; M. Vornicu, R. 1. 2/1969. Mircea TOMUS, CINCISPREZECE POETI (studii) E. L. Nicolae Manolescu, C. 16; Emil Vasilescu, Sc. 7784; Ov. S. Crohmalniceanu, G. 1. 34; V. Felea, S. 8; Ion Buzasi, T. 9; Domitlan Cesereanu, Trib. 38. Ion BIBIRI, VELCIU, ION NECULCE, col. OAMENI DE SEAMĂ Al. Piru, R. 1. 12. I. D. Laudat Cr. 3/69. Gh. VRABIE, FOLCLORISTICA ROMÂNĂ E. L. Henri ZALIS, ROMANTISMUL ROMÂNESC, (Studii), E. L. Dumitru Lazăr, Cr. 36; Mihail Dia. Arg. 10. Henri ZALIS, GUSTAVE FLAUBERT, col. OAMENI DE SEAMĂ.

Literatura pentru copii și tineret

Dumitru Almas, ARCAȘUL MĂRII SALE, (proză copii) E.T. Costache ANTON, SERI ALBASTRE, vol. I, ed. II, vol. II ed. I (proză pionieri), E. T. Camil BACIU, GRĂDINA ZEILOR (st. fant), E. T. Grigore BĂJENARU, CERBII LUI MIHAIL VODĂ (proză pionieri) E. T. Vasile BARAN, INTIMPLĂRI DIN PRIMUL VIS (proză pionieri) E. T. Valentin Tascu, Trib. 38; G. Dimisianu, G. 1. 22. Grigore BEURAN, CIFRUL PETRE PETRESCU, col. AVENTURA, E. T. Marian Popa, L. 15; Al. Căprariu, Trib. 24. Eugen BOUREANU, HAȚMANUL TOMSA (proză copii), E. T. Nicolae BULGARU, SOARELE RĂSARE DIN ADINCURI (versuri pionieri), E. T. Elvira BOGDAN, TALISMANUL DE SAFIR (proză pionieri) ed. rev., E. T. Valeriu Cristea, G. 1. 18; Perpessiciu, G. 1. 33. Anca BURSAN, LA MARGINEA TIMPULUI (proză pionieri), E. T. Constantin CHIRIȚĂ, TEROAREA NEAGRĂ, E. T. Constantin CHIRIȚĂ, CASTELUL FETEI IN ALB, E. T. Constantin CHIRIȚĂ, ROATA NOROCULUI, E. T. Constantin Chiriță, TEROAREA ALBĂ. Constantin CHIRIȚĂ, DRUM BUN, CIREȘARI, E. T. O. Panou-Iași, Sc. 28/68. Vladimir COLIN, DINCOLE DE ZIDUL DE NEON (basn) E. T. Theodor CONSTANTIN, JOHNY BOAMBA (proză pionieri) E. T. I. Ureche, Rev. bibl. 11. Titel CONSTANTINESCU, PEȘTI ȘI COPACI (proză copii) E. T. Mioara CREMENE, ORASUL DIRLINGDONG (versuri pionieri) E. T. Constantin CUBLESAN, NEPĂȘTOARELE STELE (st. fant) E. T. C. Călin, At. 3; Marian Popa, L. 20. Mihail DRUMES, ELEVUL DIMA DINTR-UN VII-A (roman) ed. rev. E. T. Victor EFTIMIU, DIN VREMURI VOEVODALE (proză pionieri) E. T. Sergiu FĂRĂCĂȘU, MASINA DE RUPT FRIGIDĂ (st. fant) E. T. Ștefan FILIP, RIME SPRIȚARE (versuri copii), E. T. Petre GHELMEZ, JOACĂ-TE, GÎNDULE (versuri copii) E. T. Vintilă GAFIȚA, TREI INTIMPLĂRI LA SUCEAVA (proză pionieri), E.T. V. Porumbacu, Coloc. 12. Nicolae IONESCU-DUNĂREANU, COMOARA HAIDUCULUI (proză pionieri), E. T. Petre LUSCALOV, CERBUL ALB (proză pionieri), E. T. Felicia MARINCA, POVESTE NEAUZITĂ (proză pionieri), E. T. Constantin MATESCU, ZBORUL PROBĂ (proză pionieri), E. T. Magdalena Popescu, G. 1. 29; Pseudonim, L. 33. Radu MĂINESCU, 3 ȘI CU ROSCATU 4 (versuri copii), E. T. Octavian META, PRIN ȚAMA CUCULUI, E. T. Al. MITRU, IN TARA LEGENDELOR (proză copii), reed. E. T. Vasile MANUCEANU, ARCA LUI NOE (proză copii), E. T. Constantin MUNTEANU, STELE MICI PENTRU PITICI (versuri copii), E. T. Ruslan MURESANU, AVENTURILE LUI SINGUR-EU (versuri copii), E. T. Leonida NEAMTU, INTOARCEREA FOCULUI (st. fant) ed. II, E. T. Leonida NEAMTU, CHIRIE PENTRU SPERANȚĂ, col. AVENTURA. Șerban NEDELICU, TUNARUL LUI AVRAM IANCU (proză copii), E. T. Constantin MONEA, MOARTEA CĂRTURARULUI (proză copii), E. T. Radu NOR, BRÎUL ALBASTRU (st. fant), E. T. Elena Guza, L. 47. Magdalena Popescu, R. 1. 12. Marian POPA, HOMO FICTUS (structuri și ipoteze) E. L. Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 5. George POPP, DINICU GOLESCU (micromonografie) E. T. I. Răchiteanu, Trib. 51. Florian POTRA, EXPERIENȚA ȘI SPERANȚA, ecran românesc, E. L. Aurel RAU, ELOGII (studii și articole), E. L. Zaharia Sângeorzan, Cr. 32; Gh. Drăgan, I. 1. 8; Victor Felea, S. 8; Tudor George, V. r. 10; Mihai Drăgan, Sc. 7854. Liviu RUSU, ESHIL, SOFOCLE, EURIPIDE (ed. II) col. OAMENI DE SEAMĂ. Liviu RUSU, LOGICA FRUMOSULUI (reed.) E. L. Vlad SORIANU, GLOSE CRITICE, E. L. C. Călin, At. 9; Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 2; Ion Butnaru, Inf. 4722; Ion Turcin, Amf. 35; Mircea Popa, Trib. 43; T. Tihan, S. 11. Eugen SPERANȚA, ÎNȚIERE ÎN POETICĂ E. T. S. Cioculescu, G. 1. 40; Elena Guza, L. 47; M. Vaida, S. 11; Al. Andriescu, O. 11. Titu Popescu, F. 12; Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 12. Vladimir STREINU, PAGINI DE CRITICĂ LITERARĂ, 2 vol. E. L. Ion Negoitescu, V. r. 3;

În întipărirea Premiilor literare

CĂRȚILE ANULUI 1968

C. Stănescu, Sc. T. 6079; Sergiu Sălhăgan, Iliana Grigorevici și L. Ulici - L. 49; Eugen Luca, Const. Toiu, Mihai Pelin - L. 50; Aurel Martin, R. Iib. 7513; Matei Călinescu, Amf. 36; Ania Măria, Trib. 51. Constantin STOICU, PEȘTELE DE FONTĂ (microroman) E. L. Magdalena Popescu, R. 1. 1/1969. Corneliu ȘTEFĂNACHE, CERCUL DE OCHI (povestiri) E. L. Al. Andriescu, Cr. 12; C. Cublesan, Trib. 15; Andrei Antonescu, C. 15; Vlad Sorianu, At. 4; Constantin Novac, I. 4; L. Maniu, I. 1. 5. Al. Ștefanopol, REGINA BALULUI (nuvele) E. L. Magdalena Popescu, G. 1. 33. Al. I. ȘTEFĂNESCU, CUBUL DE AER E. T. Al. ȘTEFĂN ȘTIRBU, OAMENI SINGURI (proză) E. L. Ion Papuc, Trib. 27; Magda Ursache, Cr. 51. Al. STRUTEANU, ÎNTERLUDIUL ÎNGERILOR (povestiri) E.T. M. Popescu, R. 1. 8. Gheorghe ȘUCLA, OUL (schițe și povestiri), col. LUCEAFĂRUL, Marian Popa, L. 20; M. Ungheanu, R. 3; G. Dimisianu, G. 1. 12; Stere Grubea, T. 5; Rodica Radu, Amf. 31. Theodor TANCO, UN OM IN HALAT VISIUNI (jurnal) E.L. Ion Dumitru TEODORESCU, FIERBINȚELE VINT CU NISIP E. L. (povestiri) Magdalena Popescu, G. 1. 40; Sânziana Pop, L. 41; Șerban Foarță, O. 10; T. Tihan, S. 10; Vlad Sorianu, At. 11. Sorin TITEL, DEJUNUL PE IARBĂ (roman), E.L. G. Dimisianu, G. 1. 38; M. Ungheanu, L. 36; M. Iorgulescu, M. 6496; Mircea Martin, Amf. 34; Șerban Foarță, O. 10; Vlad Sorianu, At. 11; Ov. S. Crohmalniceanu, I. 1; T. Tihan, S. 11; Valeriu C. Nestian, I. 1. 12; M. Iorgulescu, L. 1/1969. Gh. TOMOZEI, FILIGRAN (scurte schițe) E. L. Ion TOPOLOG, O PARTE DIN CONTINENTUL (povestiri), col. LUCEAFĂRUL, Florin Manolescu, L. 31; Voicu Bugariu, A. 8; Magdalena Popescu, G. 1. 40. N. V. TURCU, PERTURBĂȚII (schițe și povestiri) col. LUCEAFĂRUL, Sânziana Pop, I. 9; Virgil Mazilescu, G. 1. 10; Al. Andriescu, Cr. 15; Constantin Călin, At. 5; N. Crețu, I. 1. 5; Marin Minciu, V. r. 9. Constantin TOIU, DUMINICA MUTILOU E. L. Lucian Raicu, G. 1. 6; Liana Dumbăvă, R. Iib. 13. II. 1968; Mihai Ungheanu, R. 3; Marian Popa, L. 11; Mircea Iorgulescu, M. 20. III. 1968; Mircea Martin, Amf. 28, Andrei Antonescu, C. 21; Ov. S. Crohmalniceanu, V. r. 6; George Timcu, Cr. 30; Dana Dumitriu, L. 33. Nicolae VELEA, ZBOR JOS (schițe și povestiri) E. L. Eugen Simion, G. 1. 15; Al. Piru, L. 16; Sânziana Pop, L. 18; Adrian Angheliescu, Sc. 7700; Ion Butnaru, Inf. 4592; I. Sirbu, Cr. 21; Const. Cublesan, Trib. 22; O. Tudor, Amf. 31; Iliana Grigorevici, R. 7; Paul Georgescu, R. Iib. 7493; Nicolae Manolescu, Sc. T. 6030; Iliana Grigorevici, R. 10; Mihail Diaconescu, Arg. 7; Ion Bălu, V. r. 10, Virgil Ardeleanu, S. 10.

S. 8. Eugenia Tudor V. r. 8. Ștefan STOIAN, PE MALUL FLUVIULUI DEPARTE, col. LUCEAFĂRUL, G. Dimisianu, R. 1. 3; Pseudonim, L. 50; D. Cristea, Amf. 36; Ania Măria, Trib. 51. Constantin STOICU, PEȘTELE DE FONTĂ (microroman) E. L. Magdalena Popescu, R. 1. 1/1969. Corneliu ȘTEFĂNACHE, CERCUL DE OCHI (povestiri) E. L. Al. Andriescu, Cr. 12; C. Cublesan, Trib. 15; Andrei Antonescu, C. 15; Vlad Sorianu, At. 4; Constantin Novac, I. 4; L. Maniu, I. 1. 5. Al. Ștefanopol, REGINA BALULUI (nuvele) E. L. Magdalena Popescu, G. 1. 33. Al. I. ȘTEFĂNESCU, CUBUL DE AER E. T. Al. ȘTEFĂN ȘTIRBU, OAMENI SINGURI (proză) E. L. Ion Papuc, Trib. 27; Magda Ursache, Cr. 51. Al. STRUTEANU, ÎNTERLUDIUL ÎNGERILOR (povestiri) E.T. M. Popescu, R. 1. 8. Gheorghe ȘUCLA, OUL (schițe și povestiri), col. LUCEAFĂRUL, Marian Popa, L. 20; M. Ungheanu, R. 3; G. Dimisianu, G. 1. 12; Stere Grubea, T. 5; Rodica Radu, Amf. 31. Theodor TANCO, UN OM IN HALAT VISIUNI (jurnal) E.L. Ion Dumitru TEODORESCU, FIERBINȚELE VINT CU NISIP E. L. (povestiri) Magdalena Popescu, G. 1. 40; Sânziana Pop, L. 41; Șerban Foarță, O. 10; T. Tihan, S. 10; Vlad Sorianu, At. 11. Sorin TITEL, DEJUNUL PE IARBĂ (roman), E.L. G. Dimisianu, G. 1. 38; M. Ungheanu, L. 36; M. Iorgulescu, M. 6496; Mircea Martin, Amf. 34; Șerban Foarță, O. 10; Vlad Sorianu, At. 11; Ov. S. Crohmalniceanu, I. 1; T. Tihan, S. 11; Valeriu C. Nestian, I. 1. 12; M. Iorgulescu, L. 1/1969. Gh. TOMOZEI, FILIGRAN (scurte schițe) E. L. Ion TOPOLOG, O PARTE DIN CONTINENTUL (povestiri), col. LUCEAFĂRUL, Florin Manolescu, L. 31; Voicu Bugariu, A. 8; Magdalena Popescu, G. 1. 40. N. V. TURCU, PERTURBĂȚII (schițe și povestiri) col. LUCEAFĂRUL, Sânziana Pop, I. 9; Virgil Mazilescu, G. 1. 10; Al. Andriescu, Cr. 15; Constantin Călin, At. 5; N. Crețu, I. 1. 5; Marin Minciu, V. r. 9. Constantin TOIU, DUMINICA MUTILOU E. L. Lucian Raicu, G. 1. 6; Liana Dumbăvă, R. Iib. 13. II. 1968; Mihai Ungheanu, R. 3; Marian Popa, L. 11; Mircea Iorgulescu, M. 20. III. 1968; Mircea Martin, Amf. 28, Andrei Antonescu, C. 21; Ov. S. Crohmalniceanu, V. r. 6; George Timcu, Cr. 30; Dana Dumitriu, L. 33. Nicolae VELEA, ZBOR JOS (schițe și povestiri) E. L. Eugen Simion, G. 1. 15; Al. Piru, L. 16; Sânziana Pop, L. 18; Adrian Angheliescu, Sc. 7700; Ion Butnaru, Inf. 4592; I. Sirbu, Cr. 21; Const. Cublesan, Trib. 22; O. Tudor, Amf. 31; Iliana Grigorevici, R. 7; Paul Georgescu, R. Iib. 7493; Nicolae Manolescu, Sc. T. 6030; Iliana Grigorevici, R. 10; Mihail Diaconescu, Arg. 7; Ion Bălu, V. r. 10, Virgil Ardeleanu, S. 10.

N. JULEA și V. MĂNĂȘTIREANU, TRADIȚII ȘI OBICEIURI ROMĂNEȘTI (folclor) E. L. Ion MANIȚIU, GONG (articole și eseuri), E.L. Const. Cublesan, Trib. 44; George Genoiu, At. 12. Nicolae MANOLESCU, METAMORFOZELE POEZIEI, E.L. Andrei Antonescu, L. 42; Lucian Raicu, R.1.3; C. Stănescu, Sc. T. 6053; Ion Caracâșu, Trib. 45; Zaharia Sângeorzan, Cr. 45; Al. Protopopescu, T. 11; Voicu Bugariu, A.12; Ion Bălu, Fl. Pruh. 3231; M. N. Rusu, V. st. 40. Emil MANU, PROLEGOMENE ARGHEZIEI, E.L. Andrei Antonescu, C. 45; Ion Butnaru, Inf. 4712; Ov. S. Crohmalniceanu, R.1.8; Gh. Baigâr, R. Iib. 7498; Valentin Tascu, Trib. 45. Pompliu MARCEA, IOAN SLAVICI (monografie), ed. II, E.L. Adrian MARINO, INTRODUCERE ÎN CRITICA LITERARĂ, E. T. Matei Călinescu, L. 49; R. 1. 12; Ov. S. Crohmalniceanu, R.1.2/1969; Nicolae Manolescu, C. 38; Z. Sângeorzan, Cr. 3892. Ion MURIELA, GEORGE PITIS, FOLCLORIȘT ȘI ETNOGRAFIST, M. N. NEAGOI, CURTEA DE ARGES, M.M. Trib. 38. Basarab NICOLESCU, ION BARBU - COSMOLOGIA JOCULUI SECUND, E. L. Nicolae Manolescu, C. 30; L. Ulici, St. T. 5957; Ov. S. Crohmalniceanu, G. 1. 32; M. Ungheanu, L. 33; N. Crețu, I. 1. 8; Ov. Ghidra, R. 9; M. Nișescu, W. E. 9; Mircea Tomus, S. 9; Dorin Tudoran, Amf. 36. Ion OARCAȘU, PREZENȚA POETICE, E. L. Domitlan Cesereanu, Trib. 52. Al. OPREA, MISCAREA PROZEI, E. L. M. Ungheanu, R. 2; Leonida Pămădeșă, M. 6304; Emil Vasilescu, Sc. 7522; Drăgăș Vranceanu, L. 8; M. N. Rusu, Cr. 22; Florin Manolescu, Amf. 27; Vlad Sorianu, At. 4; T. Tihan, S. 6. Horia OPRESCU, SCRITORII IN LUMINA DOCUMENTELOR, E. L. Leonida NEAMTU, CHIRIE PENTRU SPERANȚĂ, col. AVENTURA. Șerban NEDELICU, TUNARUL LUI AVRAM IANCU (proză copii), E. T. Constantin MONEA, MOARTEA CĂRTURARULUI (proză copii), E. T. Radu NOR, BRÎUL ALBASTRU (st. fant), E. T. Elena Guza, L. 47. Magdalena Popescu, R. 1. 12. Marian POPA, HOMO FICTUS (structuri și ipoteze) E. L. Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 5. George POPP, DINICU GOLESCU (micromonografie) E. T. I. Răchiteanu, Trib. 51. Florian POTRA, EXPERIENȚA ȘI SPERANȚA, ecran românesc, E. L. Aurel RAU, ELOGII (studii și articole), E. L. Zaharia Sângeorzan, Cr. 32; Gh. Drăgan, I. 1. 8; Victor Felea, S. 8; Tudor George, V. r. 10; Mihai Drăgan, Sc. 7854. Liviu RUSU, ESHIL, SOFOCLE, EURIPIDE (ed. II) col. OAMENI DE SEAMĂ. Liviu RUSU, LOGICA FRUMOSULUI (reed.) E. L. Vlad SORIANU, GLOSE CRITICE, E. L. C. Călin, At. 9; Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 2; Ion Butnaru, Inf. 4722; Ion Turcin, Amf. 35; Mircea Popa, Trib. 43; T. Tihan, S. 11. Eugen SPERANȚA, ÎNȚIERE ÎN POETICĂ E. T. S. Cioculescu, G. 1. 40; Elena Guza, L. 47; M. Vaida, S. 11; Al. Andriescu, O. 11. Titu Popescu, F. 12; Ov. S. Crohmalniceanu, R. 1. 12. Vladimir STREINU, PAGINI DE CR

poeme

de Constanța Buzea

Inutil și fără sfială

Ciudată soartă. Luna vindecă pinii de umbră,
Indepărtându-i ușor de pământ, făcându-i să-l uite.
Tu, din depărtare, cu fluviul în față, al sudului ești,
Și cuvinte arunci în absență. Scrisorile vin, nu mă tem.
Sorbite însă de vrajă. Sînt sufletul care rămîne
În flaut după ce cîntecul s-a terminat.
Tu, din depărtare, în mari carnavaluri ascuns,
Tu, în amărăciunea pe care cu dor ti-o trimit,
Tu, al înfrîngerii, crezi că de vesele fapte te-ai săturat
Mă gîndesti inutil și fără sfială,
Umpli cu mine o clipă ce somnul cu plumb ti-l încarcă.
Mai bine încearcă un vin și nu mă iubi,
Și spune-mi că totul, acolo, a fost
O nebunie, un zbor nefiresc,
Că sufletul tău s-a pierdut în aparente,
Să-l caut în stingerea pe care mi-o dăruiești,
Cu patima mea să-l împing,
Să-l fac astfel de buzele mele infinit să se lepede,
Pentru ca numele, cîntecul, sufletul meu
Să înceapă cu mine, și mie întreg să-mi vorbească,
Pe mine să mă vindecă, mie să-mi semene. Însă...

Tu, tuse...

Naive zone ale tainei și ale acalmiei vin.
Tu, tuse și tutun, tulumbe împise de măturătoare.
Căci vine toamna, mă purific, armonios în aer suni,
Și iar mi-e dor, și iar aklam, fac semne mai fantomei tale.
Se-mparte timpul meu în două, și iarăși nu mă odihnesc.
În minți frunzele căzute mergînd în urma noastră lent.
Parcul, fîntele bolnave și le plimbă în cărucioare,
Iubind acest spital nocturn, al disperării vegetale.
Tu, tuse și tutun, tulumbe împise de măturătoare.

Definitiv

Definitiv pierdute sînt
Surisul, stările cele mai bune,
Paloarea ce mă căuta în somn.
Cîrînd se duc și timpurile pe rînd,
Și împlîmirile din gînd, neîmplîmirile,
Și-atunci și miinile din umeri cad
Ca niște piedestale aplecate.
Și capul meu cu luminoase franjuri
nimeni credeam că nu-l va jefui,
Și-atunci și gleznele se-nstrăinează.

Cine m-ar fi iubit ca pe un castel al său,
S-a sinucis de groaza jupuirii.
Jăgnisem printr-o dispariție totală,
Magnetizînd și amintirea,
Și culele potcoavei ce suna
Material, parfum, deznodămînt.

Astăzi revin la mine-ngîndurate
Stări lungi și trăsături de altă dată,
Golite însă, numai un contur
Spre care suflu și se risipește,
Spre care strig și iar se-alcătuiește.

Un timp trecu prin hot, prin păgubas.
Iluzie! Iluzie! În visul unei regisiri
Schema privirii mele depărtate.

Cer de somn

Priviți copilul ce se-nchide-n carte,
Cinic și trist în sine că o face.
În timpul lui de puritate
Sîd așezat pe spate pe pămînt,
Cu cerul suportabil de adînc
Deasupra.
Vîntul întoarce paginile lungi,
În felul lui haotic de a fi
Și tulburînd fără să se-nfioare,
Succesele destinului comun.

Surpriza vine însă într-o zi
Cînd vîntul moare pentru todeauna.
Cartea plină de nenoroc dispare,
Copilul nu mai poate fi perpetuu,
Simte ca visla unei mori că-n lume
S-a rupt chiar rațiunea firii sale.

Domnilor,
Cuvintele nu mai primesc mister,
Sînt rudimente ale unui preistoric chin.
Cîț sîntefi încă în afara voastră,
Cîț încă nu simțiti că-i monstruos
Înșivă vouă să vă revelați.
Accept să par nebunul zîmbitor
Care vă spune fabule și care
Încearcă să v-aducă în instanță.

Sînt de la rînd la rînd mai inhibat,
Astfel curînd m-arunc cu fața-n sus
Deschis cerului plin de somn,
Cum voi în săli de operație feriji
Bolnavii, de durere,
Prin mici cornete umezite în eter,
Eu port eter etern deasupra minții.

În negîndire

Și tu dacă-ai putea veni,
Și tu dacă-ai putea vedea...
Ce vîd pretinde pomenire
Și dincolo de carnea mea,
E ca un gol în care sufăr,
Și mă dizolv nostalgic, dat.
Culeg cu sufletul un nufăr
Al bolșii, cel mai depărtat.

Ce pini sînt dincolo de geam,
Și fum mișcat de vînt, de nor.
Eu am un gînd și nu-l mai am,
Revine ademenitor.

Delir în așteptare, drept,
Delir de flori murind pe piept,
Somn timpului, cînd te aștept!
În negîndire să aștept.

Pastorală

Vesele dungii, negre dungii peste ochii noștri închiși,
Fire de iarbă, fire de sînge într-un balans
Și eu dorm — ce preîcîntă, și sînt bolnavă — ce eroare!

Pe cînd eram dezmiardarea rănilor altor făpturi,
Loc imi țineau de pînți închisurile,
Tu însuși rideai întristat de această-nîmplare.

Tot ce duceai în afară de tine, în afară de mine,
Se putea vindeca, se putea prea ușor vindeca,
Recuperam prin alergare popasul în sine al melcului.

Tii minți muștii, aerul lor, decorul departe.
Niciodată desfășurată, vîzută dintr-o dulce colină,
Și vegetația moale, și tufele, ghimpii?

Cîtă putere aveai să nu te miști întristat, gelos,
Undeva muntii pot exista oricum le e soarta,
Și mîruntul lor praț se degajă ca o fantomă,

Sufletul tău știu că-și făcuse o groapă.

Viață

Neperche albastră, o niță unui lacru.
Și muzica mi se pare divină.
Între noi, iuliano și tristo grădina —
Tablou înfîntat în care verzi personaje dispar.
Sînt în stare să cad în genunchi și să plîng,
Dacă vreo altă făptură, mine,
Se va vedea căcîntă țarba, acolo
Sînt în stare să fug în cămașă, pe ploaie, să strîng
Pe întoteric flori.

Dar orice mișcare e o schimbare în soartă.
Am fugit din oraș ca să nu mă găsească nimeni.
Între nimeni de-aici și nimeni de-acolo
Are loc nebuneasca mea fire să fie.

Darul din urmă

Un pui al cărui sex nu se distinge în tragedia penaj,
Poate un vulture cu veste de putere, înaripat cu mîști,
Căci aerul prin gură, prin orbite, prin nările deschise
Spune cuvinte lungi de prăbușire prundului roșu de pe mal.

Jos, șerpîi, pestii, caii blînzi de apă, un diavol alb cu
coarnele rotunde,
Un zgripțor chel cu pulpele enorme,
Mai jos, sîngele meu contemplă și-n sine paște liniștite
forme.

Dacă-ai veni pe drumul ce se simte născut în ierburi,
ros de vre-un picior,
Dacă vrăjii ai coborî pe pantă, ai da de ancora prin care
statornicit părea-vei tuturor,

E zborul ancorei pe cer, deasupra dealului cu cruce sînd
Falsificată și-n profil, fiind mai mult a unei temeri de
pămînt.

Aștept să cadă galbeni din văzduh, aștept și pulberi să-i
agonisească.

În fiecare ca-ntr-un cuib să stea sămînța ierbii
și sămînța ta.

Darul din urmă — o paiană lînă,
În gust de miere, gustul de răsînă.

Cifru

Semne, cifre, multe nule, animale răsturnate,
Înima tăiată-n două să se-adune nu mai vrea.
Tu petreci în jumătate inspirînd singurătate.
Păsările poate-s veste, poate sînt niște păcate.
Două bufnite sinistre și urite, înțelepte,
Și un Hercule din care a rămas un balerin.
Capre albe cu coroață și picioare foarte drepte
Sperie păunul leneș plin de pene ca de trepte.
Totuși, zîmbrul, totuși strînsă-n sine cu vioară trece
O femeie fără față, muzica îi cade-n praț.
Dracul, gol în solduri, fuge fluturînd o pelerină,
Și-o regină disperată spinzură într-un cearșaf.

Odihna de minte

Cu lampa aprinsă pe masă, în plină zi, te aștept,
Beau cafeaua amară, o beau în tăcere,
Copilul se prinde cu mina de nasturii bluzei și-i rupe,
Copilul tău blond.
Aș vrea să citeșc, dar în pagini de vorbe tale mă tulbur
Se pare că nu mai pot scrie cu sufletul meu din trecut.
O misterioasă odihnă mintea mi-o-nvăluie,
Doar teama mă mai obosește,
Teama, da, teama de anul ce trece
mai rodnic, mai trist decît toți.

Spre pasărea...

Altor gînduri pun definitiv
Un deget argintiu peste vedere,
Memoria cu morții ei fictivi
Străbate spații albe de tăcere.

Nu neg și nu odaug nici un gest,
Sînt corp închis în sine ca o pată,
Ce nu își va mai înveli acest
Destin, cu haina lui de altă dată.

În alt masiv al său, necunoscut,
Viata și moartea mea voit le-ncurcă
Pămîntul bun pe care îl sîrut
Și-un glonț spre pasărea de munte urcă.

Ochii

Să ne iubim, e meritul naturii
În gesturile tale plutitoare.
Pe roșul gurii, albul ca de ceară
Al umbrei frunții, bolnava paloare
A bratelor din umeri desfăcute
Răcindu-se în sinea lor ca două
Lungi animale lor necunoscute.

Repausul și îndoiala nasc
Un făt albastru și un făt de sînge,
Pereche dulce neîmperecheată,
Chemări fiind într-o străină limbă...
Să ne iubim, cît încă nu ne plimbă
Ochiul ce ride către cel ce plinge.

Uliul

Treci prin minți ca vis și ca umbră
Și mai mult ca oriunde rămii
Șoaptei mele ce pururea umblă
Ca parfumul nebul din lămii.

Nu mai vreau, nu mai pot să disting
Ce se-nfîmplă și ce mai urmează.
Trup de chinuri, demonic instinct,
Gînduri singure, cîine de pază,

Și o aripă-n dublă răsfîngere,
Și oglinzile, palidul vin,
Și cuvintele bune să sîngere,
Violentul din timpă senin.

Eu prea mult, el — oțit de pușin,
Astenie și rău fără vis.
Îl sîrut, îl iubesc, îl refuz
Cu surisul mișcat nedecis.

Unghii dulci învelind, transparent
Duhul cîrniei prin care el vede.
Cu durere-n cădere și lent
Prăbușită în boală mă crede.

Semnul vieții închide cu milă
Ochiul negru cu verdele-n alb,
El rămîne o goală pupiță,
Un etern visător uliu cald.

Recuperare

Recuperare.
Pe crucea morții ce-o purtăm în oase.
Dacă nu mișc sunetele credincioase
În legătura lor de sînge, acest cuvînt,
Sensibil ca perdeaua faldă prelungind subțire,
Ca geana dulce-nchisă de iubire,
Ca lacrima uscată, lumii, pare
Un puls-pierdut, agonizînd în sare.

Re-cu-pe-ra-re,
Silabisim privindu-ne cu spaimă,
Silabisim secret și în picioare.
Ce taină și ce vină viitoare
Vor fi pe buzele care se rup de trup
Mîscînd cu-o disperare mare
Sens orbitor, recuperare.

Va fi un timp cînd voi primi ușor
Ca pe nimic, cu prîț de îndoială,
Să merg fără lumină ca un nor
Nepăsător de propria-năvală.
Va fi un timp mai dulce decît toți,
Și decît ochii sfinților mai sfinți,
Cînd tu sau eu, o, cine știe cînd
Ne vom supune infernalei morți.
Ce fum va curge, ce sperare mare
Va-nmiresma iertînd tîmii de brad,
Trupul întreg vînd recuperare,
Sîngele tot zbatut în aiurare,
Nervii destînsi în astenii amare,
Vocea gustînd finul cu oroare,
Instinctul revoltat. Recuperare.

Desen de PICASSO

LUCEAFĂRUL

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef: Ștefan Bănuțescu
Redactori șefi adjuncți:
Cezar Băltag, Gheorghe Tomozei
Secretar general de redacție:
M. Ungheanu

REDACȚIA :

București, Bd. Ana Ipătescu 15
Telefon : 11.51.54 ; 12.16.10

ADMINISTRAȚIA :

Șoseaua Kiseleff 10, tel. 18.33.99

ABONAMENTELE

3 luni — 13 lei ; 6 luni — 26 lei ; 1 an — 52 lei

Tiparul executat la

COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCINTEII”

Paginător : Nicolae Ion.